

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ЕМІЛІЯ ГУЦАЛО

**ПЕДАГОГІЧНЕ ТЕСТУВАННЯ
В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ І ОЦІНКИ
ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ**

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК

Спецвипуск

Кіровоград – 2011

УДК 378.1
ББК 74.580.22
ББК 88.8
Г 97

Гуцало Е.У. Педагогічне тестування в системі контролю і оцінки якості навчання студентів (на базі дисциплін психолого-педагогічного циклу педагогічного університету) / **Е.У. Гуцало.** – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011.

У матеріалах висвітлюються проблеми педагогічного тестування, його переваги та недоліки, технології створення тестів; зроблено аналіз вимог до якості тестів та умов ефективного впровадження тестового контролю знань, подано класифікацію тестових завдань, представлено композицію завдань різних типів (характеристика, формат, структура, правила оформлення, принципи оцінювання та інтерпретації результатів). Автор подає короткий тлумачний словник та список рекомендованої літератури. Для студентів та викладачів педагогічних університетів, широкого кола читачів.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

І. А. Козир	О. М. Марченко
В. М. Бабенко	В. М. Мирза-Сіденко
С. І. Рябець	С. В. Омеляненко
В. В. Радул	В. Ю. Паращук
Г. О. Горська	О. В. Пуляк
Т. М. Васецька	О. М. Ратушняк
Н. М. Войналович	З. О. Ржевська-Штефан
В. Г. Грінченко	Т. В. Савенко
Л. Г. Кіндей	А. А. Семез
О. І. Крижанівська	О. О. Семенець
С. В. Куркіна	Т. М. Стрітьєвич
Л. М. Лопатенко	В.В. Шерета
К. К. Мартишевський	Л. О. Ярова

Відповідальний секретар:

Н. В. Устенко

Друкується за ухвалою методичної ради
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
(протокол №4 від 15 грудня 2010 року)

© Гуцало Е.У., 2011

© Кіровоградський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка, 2011

ВСТУП

В умовах інтеграційних намірів України та входження нашої держави в Європейський освітній простір спостерігається переорієнтація освітніх технологій на особистісне, компетентнісне становлення фахівця. У контексті реформування національної освіти набувають актуальності питання моніторингу якості вищої освіти. Нових перспектив набуває використання ефективної системи педагогічного оцінювання як інструменту виміру результатів педагогічного процесу та навчальних досягнень студентів.

Історія сучасної тестології почалася з появою перших зразків шкільних тестів успішності як інструменту індивідуальних вимірів ще у 1864р. у Великобританії. 1917-1918 рр. у США були розроблені перші групові тести. З 60-х років ХХ ст. почалася нова хвиля використання тестів завдяки розробці педагогом Р. Тайлером програми National Assessment of Educational Progress (NAEP) – Державної програми педагогічних вимірів.

Фундаментальні сучасні дослідження тестування як методу педагогічної діагностики, висвітлені в роботах зарубіжних учених В.С. Аванесова, Т. Аджер, А. Анастасі, В. П.Беспалька, Л. Ф. Бурлачука, Дж. Гласс, Н. Гронланда, Л. Долінера, Р. Ібел, К. Інгенкампа, П. Клайна, А. Майорова, Р. Намбельтона, В.Переверзева, І. Раппопорта, Дж. Стенлі, М. Челишкової та ін.

У наш час практичне втілення ідеї тестування відбулося із введенням Єдиного державного іспиту (ЄДІ) в Російській Федерації з 1998р. Згодом багато вищих навчальних закладів України почали переходити на нові умови прийому до вищих навчальних закладів із використанням тестових технологій. Теоретиками і практиками з тестології стали українські науковці Я. Болюбаш, І.Булах, В. Гогунський, Л.Гриневич, А.Єріна, Л.Коваленко, О.Локшина, К.Михайлов, М. Мруга, Л. Леонський, О.Ляшенко, М. Олійник, Л. Парашенко, Х. Порсева, Г. Терещук, Л.Фігурська, В. Хмельницький, В.Шпильовий, О. Яковенко та ін.

Метою посібника є висвітлення проблем педагогічного тестування, його переваг та недоліків, технологій створення тестів; аналіз вимог до якості тестів та умов ефективного впровадження тестового контролю знань; розкриття класифікації тестових завдань, характеристика композиції завдань різних типів (формат, структура, правила оформлення, принципи оцінювання та інтерпретації результатів); аналіз помилок та технічних дефектів тестових завдань та процедур тестування.

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ТЕСТОЛОГІЇ

Сучасні вітчизняні науково-практичні дослідження, не зважаючи на визнання науковцями факту відсутності національної школи тестування, сприяють розумінню сутності тестів, системи понять тестології, рефлексії практики запровадження тестування у сучасній освіті України. Отже, звернемося до науково-обґрунтованої системи понять тестології.

Тестологія (наука про тести) – це напрям наукових досліджень у галузі теорії і практики вимірювання та оцінювання якісних характеристик, притаманних людині, де методом вимірювання є тестування. Цей метод передбачає, що інструментом вимірювання є тест, складений з тестових завдань; процедурою вимірювання є тестування; методом оцінювання є шкалювання.

Тест – це сукупність тестових завдань, які укладені за певними правилами та процедурами для вимірювання певної властивості. Тест передбачає наявність стандартизованої процедури проведення, заздалегідь спроектованої технології обробки та

аналізу результатів. Тест має відповідати таким характеристикам ефективності, як валідність і надійність. У педагогіці тестом називають специфічну уніфіковану форму контролю знань і навичок.

Тестове завдання є складовою частиною тесту, що відповідає вимогам до завдань у тестовій формі та пройшло обов'язкову перевірку статистичних властивостей. Тестові завдання дозволяють перевірити рівень засвоєння інформації з даного предмета.

Тестування – це метод вимірювання певних властивостей особи за допомогою тесту, спосіб визначення рівня знань і умінь студентів за допомогою спеціальних валідних тестових завдань.

Тестовий контроль – це метод емпіричного дослідження, який складається із спеціально підготовленого контрольного комплексу завдань, котрий дозволяє за порівняно короткі проміжки часу надійно і адекватно методом шкалювання визначити результативність пізнавальної діяльності студентів, тобто оцінити ступінь і якість досягнення кожним студентом цілей навчання [3, 11, 22, 24, 46].

Тестологія може бути психологічною, педагогічною, соціологічною, залежно від сфери застосування.

У педагогічних вимірах тестологія – це теоретико-методологічне і методичне обґрунтування процесів розробки і застосування педагогічних тестів [68]. У вищій освіті педагогічне тестування є засобом вимірювання рівня знань, умінь і навичок студентів, а процес такого тестування називається педагогічним виміром навчальних досягнень. Оскільки педагогічна діагностика покликана забезпечити правильне визначення результатів навчання в інтересах суспільства (К.Інгекамп), то педагогічне тестування стає особливо актуальним як реалізація потреб суспільства в одержанні об'єктивної інформації про якість отриманої і наданої освіти.

За предметом та метою вимірювання педагогічні тести відрізняються від психологічних, соціально-психологічних, соціологічних, культурологічних та ін.

Власне психологічні тести (психодіагностика) мають на меті вивчення особистості студента (здібностей, інтелекту, емоційно-вольової сфери, динамічних властивостей тощо).

Педагогічні тести (тести досягнень, тести успішності) мають на меті оцінку успішності оволодіння студентами конкретними знаннями і навіть окремими розділами навчальних дисциплін, визначення ефективності програм, підручників і методів навчання, особливостей роботи окремих викладачів, кафедр, педагогічних колективів тощо.

Отже, педагогічні тести як система взаємопов'язаних предметним змістом завдань зростаючої складності та специфічної форми дозволяють оцінювати структуру знань і вимірювати ступінь засвоєння учбового матеріалу, оволодіння необхідними вміннями й навиками, рівень учбових досягнень [1, 2, 11, 22, 27, 35, 40, 44].

Переваги педагогічного тестування перед традиційними методами контролю знань:

– загальна **позитивна орієнтація** процесу оцінювання (тести спрямовані переважно на виявлення досягнень студентів, а не на виявлення помилок і недоліків);

– **багатофункціональність**: тести дозволяють враховувати особливості засвоєння кожного навчального предмету і окремих його розділів. Наявність кількісних показників для визначення повноти та глибини знань допомагає студенту адекватно й критично оцінити свої успіхи, підвищити рівень самостійності. Викладач може з'ясувати рівень й динаміку оволодіння студентами учбовим матеріалом відповідно до програми, організувати своєчасну індивідуальну допомогу, вчасно скорегувати власну педагогічну діяльність (зміст курсу);

– вища **об'єктивність** контролю за рахунок його відповідності заздалегідь визначеному стандарту відповідей, ліквідації підказок і списування, можливості

автоматизації перевірки результатів тестування знань студентів, зменшення впливу суб'єктивного компонента (настрою, рівня кваліфікації та особистісних характеристик викладача). Об'єктивність тестового контролю забезпечує єдині вимоги до всіх студентів, незалежно від їхніх попередніх навчальних досягнень;

– **оперативність та економність** контролю (економія часу за рахунок швидкості проведення й легкості обробки результатів; можливості зосередження уваги не на формуванні відповіді, а на осмисленні її суті; вчасне виявлення помилок та їхнє виправлення з мінімальними втратами);

– **точність та диференційованість** вимірювань учбових досягнень. Змістовна валідність тесту незрівнянно вища за будь-яку іншу форму діагностики. Результати тестування, завдяки особливій організації тестів, можуть бути представлені в шкалах, різних градаціях оцінок, балах, рейтингових позиціях кожного студента, а не лише чотирибальною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”);

– вища **ефективність та технологічність** (можливість одночасного оцінювання успішності багатьох студентів; охоплення тестами значного навчального матеріалу; спрощення функцій експериментатора; можливість застосування під час самостійної роботи для контролю якості засвоєння матеріалу; можливість багаторазового повторення умов перевірки для з'ясування змін у рівні підготовки тощо);

– **універсальність** педагогічного тестування, охоплення ним усіх стадій процесу навчання, наявність однакових вимог для всіх студентів; можливість статистичного аналізу результатів тестування; сумісність тестових технологій з іншими сучасними освітніми технологіями;

– стимулювання **позитивного ставлення** студентів до систематичного вивчення курсу, кращого засвоєння матеріалу за рахунок глибшого розуміння структури матеріалу, акцентуації уваги на центральних позиціях, опорних поняттях, контрольних питаннях з тем. Завдяки незвичайності тестування, наявності елементів змагальності у студентів формується позитивна мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

Недоліки тестового контролю:

– складно, а часто й неможливо, простежити уміння студента будувати відповідь, логічно висловлювати свої думки та міркування мовою науки, обґрунтовувати судження та конкретизувати свою відповідь прикладами;

– тести успішності зазвичай виявляють лише кінцевий результат виконання завдання, тому утрудненою є перевірка глибинного розуміння предмету, оволодіння стилем мислення;

– тестування може призвести до певної стандартизації мислення, провокує студентів до поверхневого вивчення матеріалу, створює враження, що просте запам'ятовування (“зубріння”) формалізованих знань розв'язує проблеми навчання;

– відсутність безпосереднього контакту викладача зі студентами, складність виявлення їхніх індивідуальних відмінностей та потенційних можливостей; – існує складність формування змісту тестових завдань гуманітарних дисциплін, коли не можна одержати однозначної відповіді на питання тесту (матеріал не піддається формалізації);

– досить велика ймовірність випадкового вибору правильної відповіді, коли деякі студенти обирають відповідь навмання або методом виключення;

– ситуація тестування може сприйматися студентами як гра-квест, єдиною метою якої є отримання “ключа” та передача його один одному;

– вірогідність впливу на результат випадкових чинників (тривожність, стомлення тощо);

– велика затрата часу на складання якісного тесту.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ ТЕСТІВ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Таблиця 1

СУТЬ ЗАГАЛЬНИХ ВИМОГ	УМОВИ ТА ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ ВИМОГ												
<p>Валідність. Валідність як критерій характеризує адекватність і дієвість методів відповідно до конкретної ситуації застосування. Валідність фіксує, що оцінює тест і як добре він це робить</p>	<p>Валідність є показником відповідності того, що вимірюється даним методом, тому, що він повинен вимірювати. Для забезпечення змістовної валідності тест має відповідати всім аспектам досліджуваного питання (тема, розділ та ін.), тобто завдання тесту мають з достатньою повнотою охоплювати зміст певної сфери знань, визначати суттєві для професійної діяльності знання й навички.</p>												
<p>Надійність. Надійність показує, наскільки можна довіряти результатам даного тесту</p>	<p>За умов високої надійності тесту при повторних вимірюваннях (багатократному застосуванню) їхні результати мають відновлюватися, демонструвати стійкість, тобто учасники тестування за показниками успішності займають ті ж самі позиції (місця).</p> <p>Надійність забезпечується внутрішньою погодженістю тесту, його стійкістю до дії перешкод.</p> <p>Надійність тесту залежить від кількості тестових завдань. Тому для достатньої надійності підсумкового контролю достатньо великих розділів курсу навчання, тест має містити не менше ніж 30-40 завдань.</p>												
<p>Достатня складність завдання. Складність завдання дозволяє оцінити належний рівень знань і навичок при допустимому рівні (частці) помилок. Показником складності завдання є частка вибірки тестованих, які розв'язали чи не розв'язали дане завдання</p>	<p>У класичній теорії вимірів індекс складності завдання визначається у відсотках діленням кількості завдань з помилкою на загальну кількість запропонованих завдань, і вона варіює від 1 до 100% [22, с.114]</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th align="center">Інтервали індексу складності</th> <th align="center">Характеристика тесту</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td align="center">Понад 80</td> <td align="center">Дуже легкі</td> </tr> <tr> <td align="center">60-79</td> <td align="center">Легкі</td> </tr> <tr> <td align="center">40-59</td> <td align="center">Оптимальні</td> </tr> <tr> <td align="center">20- 39</td> <td align="center">Складні</td> </tr> <tr> <td align="center">19 і нижче</td> <td align="center">Дуже складні</td> </tr> </tbody> </table> <p>Наприклад, якщо лише 20 % випробуваних виконали завдання, його можна вважати складним для даної вибірки, якщо 80 % - легким.</p> <p>Підбір завдань за показниками складності важливий для успішного використання тестів. Так, при підборі надто</p>	Інтервали індексу складності	Характеристика тесту	Понад 80	Дуже легкі	60-79	Легкі	40-59	Оптимальні	20- 39	Складні	19 і нижче	Дуже складні
Інтервали індексу складності	Характеристика тесту												
Понад 80	Дуже легкі												
60-79	Легкі												
40-59	Оптимальні												
20- 39	Складні												
19 і нижче	Дуже складні												

	<p>складних тестових завдань валідність і надійність тесту різко зменшуються. Надто прості тестові завдання призведуть до одноманітності тесту та його неефективності.</p> <p>Надто легкі завдання, як і важкі, не дають змоги виявити творчі можливості студентів, рівень їхньої підготовки.</p> <p>Проте не варто вилучати з апробованих тестів усі завдання, які легко виконуються, оскільки тести успішності мають не лише виявляти здібних та обдарованих студентів, а й фіксувати результати навчання.</p> <p>Складні завдання теж не має сенсу вилучати, оскільки в цьому випадку втрачається показник якісного рівня підготовки тієї чи іншої студентської групи (розумовий рівень студентів різних факультетів може бути різним).</p>
<p>Дотримання дискримінативності завдань тесту. Дискримінативність – це розрізнявальна (розподільна) здатність тестових завдань, яка дозволяє достовірно розрізнити осіб тестування з різним рівнем знань</p>	<p>Якщо тест ефективний, то він відображує дійсний рівень знань.</p> <p>Якщо всі студенти показують однаковий результат (на завдання однаково добре відповідають як сильні, так і слабкі тестовані), то в тестовому завданні немає сенсу, оскільки він не дає інформації про відносний рівень результатів.</p> <p>Необхідно ретельно конструювати завдання, щоб забезпечити відповідний рівень дискримінативної здатності, тобто формулювати як саме запитання, так і можливі відповіді на нього бажано таким чином, щоб той студент, який дійсно має необхідні знання, міг відповісти правильно, а той студент, котрий не володіє необхідними знаннями, обрав би будь-яку з неправильних відповідей.</p>
<p>Обов'язковість апробації тестів. Апробація – це пробне педагогічне тестування (пілотне дослідження) на певній вибірці студентів, яке проводять перед контрольним (сертифікаційним) тестуванням для усунення неточностей у завданнях, оцінки складності тесту та його окремих частин</p>	<p>Для визначення якості тесту і тестових завдань, що в нього входять, необхідна апробація тесту. Під час апробації спостерігають за реакціями на тест аудиторії досліджуваних, проводять обробку отриманих результатів, перевіряють математичні характеристики тесту і тестових завдань. На підставі отриманих даних створюють сертифікат тесту, виявляють його недоліки, формулюють рекомендації для доопрацювання та покращення показників тесту.</p> <p>Апробація дає можливість установлювати реальну складність тесту й тестових завдань, дозволяє побудувати шкалу для оцінки знань, виявити недоліки тестових завдань, не виявлені до цього первинною експертизою.</p>

<p>Стандартизація тестів як розробка уніфікованих процедур планування, оцінювання й виставлення балів.</p> <p>Стандартизований тест – це тест, який пройшов апробацію на досить великій кількості учасників тестування і має стабільні показники якості, а також специфікацію – паспорт з нормами, умовами та інструкціями для його багаторазового використання</p>	<p>Стандартизація має забезпечити рівні умови для оцінювання всіх учасників тестування: адекватність балів, які застосовують для оцінки рівня здобутих знань, стабільність щодо впливу різноманітних умов під час проведення тестування.</p> <p>Стандартизований тест – інструмент оцінювання, що вимірює стандартний набір широко визначених результатів навчання, використовує стандартні інструкції та стандартну методичку оцінювання, а також дає змогу порівнювати результат окремого тестованого з результатами інших тестованих, які виконували той самий тест за аналогічних умов [22, с.132].</p>
<p>Ефективність – критерій, який дозволяє порівнювати тести.</p> <p>Ефективним можна назвати тест, який краще, ніж інші тести, вимірює знання студентів потрібного рівня підготовки, з меншою кількістю завдань, якісніше, швидше, дешевше, і все це – за можливістю одночасно [1, с.36]</p>	<p>Особливої цінності контролюючі заходи набувають тоді, коли вони використовуються не від випадку до випадку, а є системою тривалого безперервного контролю. Отже, підвищення ефективності контролю знань студентів з боку викладача можливе за рахунок регулярності (систематичності) тестування.</p> <p>Доцільно використовувати паралельні тестові завдання, розроблені різними авторами, але вони мають бути однакового рівня складності та диференційної здатності, з однієї теми чи розділу.</p> <p>Необхідним є послідовне вдосконалення методичної підготовки викладачів щодо проведення тестування, використання різних видів тестового контролю у поєднанні з традиційними.</p>
<p>Диференційна здатність</p> <p>Однозначність – однаковість оцінки якості тесту різними експертами.</p> <p>Економність – довжина тесту, виражена в деяких абстрактних одиницях щодо деякого ідеального “нульового” значення.</p> <p>Доступність (зрозумілість, предметна чистота змісту)</p>	<p>Диференційна здатність передбачає достатню варіативність (розкид) тестових балів</p> <p>Для виконання вимоги однозначності тест повинен мати еталон.</p> <p>Економність залежить від швидкості отримання результатів тесту.</p> <p>Доступність передбачає розуміння кожним випробуваним того, що він повинен виконати.</p>

<p>Формування компонентів психологічної готовності студентів до тестових випробувань.</p> <p>Психологічна готовність студентів до виконання тестів – це комплекс мотивів, адекватних змісту діяльності; знань, умінь і навичок; особистісних якостей, які забезпечують успішне здійснення цієї діяльності.</p> <p>У структуру психологічної готовності особистості до тестової діяльності можна виділити мотиваційний, когнітивний, операційний та особистісний компоненти.</p>	<p>Психологічна готовність студентів передбачає попередню підготовку до тестування в ході тривалого системного навчання. Така підготовка включає ознайомлення зі структурою та вимогами тестів до часу, відведеного на їх виконання, технікою роботи над кожним розділом, а також виконання окремих, подібних до тестових, завдань. Виконання завдань вже під час самого тестування теж вимагає психологічної готовності.</p> <p>Формування мотиваційного компоненту передбачає підсилення соціальних мотивів та мотивів особистісного розвитку, пов'язаних із самопізнанням і самовдосконаленням особистості студента.</p> <p>Когнітивний компонент психологічної готовності передбачає озброєння студентів добре структурованою системою знань, необхідних для успішного виконання тестових завдань.</p> <p>Операційний компонент психологічної готовності означає володіння студентом комплексом умінь і навичок, які забезпечують успішність здійснення різноманітних операцій тестової діяльності.</p> <p>Формування особистісного компоненту психологічної готовності передбачає розвиток (або корекцію) таких особистісних характеристик студентів, які впливають на успішність результатів їхніх тестових випробувань.</p> <p>Під час підготовки та проведення тестового випробування доцільно враховувати особливості перебігу нервових процесів (їх силу або слабкість, врівноваженість або невраїноваженість), індивідуальний темп діяльності, працездатність, характер вегетативного реагування (особливості процесів мислення, уваги, пам'яті, саморегуляції) в стані розумового навантаження тощо.</p>
---	--

ТЕХНОЛОГІЇ (ЕТАПИ ТА ПРАВИЛА) СТВОРЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

При складанні завдань тесту слід дотримуватися ряду правил та рекомендацій, необхідних для створення надійного, збалансованого інструмента оцінки успішності оволодіння студентами навчальною дисципліною.

Таблиця 2

<i>Етапи</i>	<i>Правила та рекомендації</i>
<p>I. Визначення мети і завдань тестування</p>	<p>Зміст тесту має відповідати меті тестування.</p> <p>Тест – не простий набір, а система завдань, що володіє складом, цілісністю і структурою. До складу тесту входять як самі завдання, так і правила їх застосування і оцінювання, а крім того – дані щодо інтерпретації результатів тестування.</p> <p>Система тестування може застосовуватися як засіб усіх видів контролю: початкового (базового), поточного (тематичного), рубіжного (залікового), підсумкового (екзаменаційного) та самоконтролю якості засвоєння теоретичного матеріалу, відповідного рівня набутих знань і практичних навичок студентів.</p> <p>Мають бути чітко і однозначно усвідомлені всі знання, уміння і навички, володіння якими перевіряється за допомогою тесту, тестові завдання мають відповідати заздалегідь запланованим результатам навчання. Для цього необхідно здійснити аналіз змісту навчальної дисципліни.</p> <p>Необхідно провести аналіз контингенту для проведення тестування, час та умови використання тестів.</p>
<p>I.1. Аналіз змісту навчальної дисципліни в цілому, структурування навчального матеріалу</p>	<p>Структура тесту формується відповідно до цілей і завдань, які визначені в державному стандарті та програмі дисципліни.</p> <p>В основі конструкцій тесту лежить структура базових тестових завдань, яка відповідає системі основних навчальних елементів окремої дисципліни.</p> <p>Вибір тестових завдань для поточного чи підсумкового контролю повинен здійснюватися за логікою навчального процесу, бути збалансованим та узгодженим зі змістом</p>

	<p>навчальної дисципліни.</p> <p>При відборі учбового матеріалу слід виділити круг тем кожного модуля, що включається в тест, і відносну кількість завдань, яким має бути представлений кожен модуль курсу.</p> <p>Бажано, щоб тестові завдання для кожної окремої дисципліни (або однієї дисципліни для різних факультетів) мали свою специфіку.</p> <p>Контрольні питання за контролюючим розділом програми курсу перекладається у контролюючі завдання педагогічного тесту.</p>
<p>I.2. Підготовка специфікації тесту як документу, що визначає структуру й зміст контрольно-вимірвальних матеріалів із навчального предмета</p>	<p>Після визначення цілей тестування і їх конкретизації розробляється план тесту. Цей крок ще часто називають розробкою специфікації тесту.</p> <p>Специфікація передбачає створення стислого змісту (плану) тесту (тестовий проект, матриця).</p> <p>Специфікація розподіляє завдання за змістом, формою та рівнем складності, визначає систему оцінювання окремих завдань і тесту в цілому.</p> <p>Проектування змісту тесту здійснюється на основі матеріалу, опрацювання якого передбачено навчальною програмою відповідного курсу та підручниками. Необхідно опрацювати створені завдання разом із тим теоретичним матеріалом, який надається студентам.</p> <p>Бажано вказувати відповідність тесту певним джерелам (підручникам, посібникам).</p> <p>Дослідники рекомендують у таблицю специфікації включати наступні елементи: 1) перелік форм тестових завдань; 2) кількість завдань кожної форми в одному варіанті тесту; 3) види вимірюваних інтелектуальних умінь; 4) кодифікатор вибраних тематичних розділів змісту предмета; 5) кількість завдань у кожному розділі тесту; 6) рівень складності завдань і їх розподіл за розділами змісту та формою завдань [22, с.116].</p>

<p>I.3. Формулювання вимог до тесту – кількість тестових завдань та тривалість тестування</p>	<p>Тест має бути повним та зваженим, представляти усі аспекти тем відповідної дисципліни без перекосів у бік тієї чи іншої теми та повторів тестових завдань.</p> <p>Необхідно проаналізувати зміст завдань з позиції рівної представленості в тесті різних навчальних тем, понять тощо.</p> <p>Завдання не повинне містити чинників, що перешкоджають виконати його правильно.</p> <p>Для важливих компонентів програми необхідно привести більше запитань, щоб можна було здійснювати вибір.</p> <p>Не варто перевантажувати тест завданнями, які легко формулюються, але не несуть інформації про знання студентів з теми.</p> <p>Кількість завдань у тесті має бути вказана у специфікації тесту і враховувати низку обмежень:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вік тестованих. 2. Час, відведений на тестування. 3. Тип використовуваних тестових завдань. 4. Тип інтерпретації за результатами тестування [22, с. 61]. <p>Кількість тестових завдань не повинна бути занадто малою, тому що перевірка знань перетворюється на лотерею. Мінімальний кількісний склад контрольного тесту має становити 25-30 тестових завдань.</p> <p>Кількість тестових завдань не повинна бути занадто великою, тому що збільшується час тестування і накопичується втома, а в результаті оцінюється не рівень знань, а витривалість.</p> <p>Приблизно половина питань, включених у підсумкове завдання, повинна бути на відтворення і формулювання визначень, правил, законів. Друга половина – містити такі завдання, щоб студенти могли продемонструвати своє вміння використовувати теоретичні знання в практичній діяльності або проілюструвати практичне застосування теорії.</p> <p>За предметну та лінгвістичну коректність тестових завдань несе відповідальність автор (лектор).</p>
---	---

<p>I.4. Визначення часу (часового інтервалу), який відводять для виконання тесту</p>	<p>Необхідно продумати визначену тривалість тестування відповідно до кількості тестових завдань. Обсяг завдання має бути розрахований так, щоб тестований міг його виконати за відведений проміжок часу.</p> <p>Для правильного розрахунку часу тестування враховують довжину та складність тесту. Доцільно слідкувати за часом виконання тесту, щоб не перевантажувати студентів. Оптимальний час виконання тесту пропонують розраховувати за двома методами:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Тест пропонують виконати викладачеві з певного предмета. Час, за який він виконав тест, треба помножити на два. Це буде оптимальний час, за який тестовані зможуть виконати завдання.2. Під час проведення пробного тестування визначити час, протягом якого 20% тестованих устигнуть виконати тест повністю [22, с. 140].
<p>I.5. Визначення моделі педагогічного тестування</p>	<p>Під час оцінювання у формі тестування найчастіше використовують класичну модель, класичну модель з урахуванням складності завдань, модель із зростанням складності, модель із розподілом завдань за рівнем засвоєння навчального матеріалу, модель з урахуванням часу виконання завдання, адаптивна модель та ін.</p> <p>Класична модель є найбільш простою, але має недоліки: випадковість при відборі завдань та неможливість при оцінюванні враховувати складність завдань. Тому класична модель має найнижчу надійність.</p> <p>Класична модель з урахуванням складності завдань більш адекватна щодо оцінки знань тестованого, проте вона не дає можливості через випадковість вибірки заздалегідь визначити, які завдання за складністю отримає кожен студент.</p> <p>Модель із зростанням складності забезпечує можливість використання паралельних тестів, має вищу, ніж у попередніх моделях надійність результатів. Використання різнорівневих завдань дозволяє якісніше підійти до оцінки результатів початкової діяльності.</p> <p>Найбільш прогресивною та надійною є адаптивна модель як вид комп'ютерного тестування.</p>
<p>II. Підбір тестових завдань найоптимальнішої форми відповідно до специфікації</p>	<p>Змісту тесту має відповідати найефективніша форма. Завдання, що входять в тест, підбираються так, щоб вони давали основу для перевірки деяких з таких категорій придбаних знань, як-от: назви, імена; факти; визначення; порівняння, зіставлення об'єктів; протилежності, суперечності; асоціації; класифікації; причинно-наслідкові стосунки; алгоритми, процедури; технології і технологічні</p>

	<p>поняття; абстрактні поняття; методологія предмету тощо.</p> <p>Завдання повинні бути реально наближені до предмета, з якого вимірюється рівень знань, мати конкретний зміст.</p> <p>Критеріями вибору виду завдання є: зрозумілість; попередження випадкового вгадування; компактність (стислість) і точність (чіткість).</p> <p>Чим різноманітнішою буде функціональна спрямованість тестів, тим об'єктивнішими будуть виміри результатів тестування студентів.</p> <p>Якщо кілька завдань є однаково ефективні, то треба вибрати той тип, який у тесті зустрічається рідше.</p> <p>Кожне тестове завдання повинно бути інформативним, предметним. Різноманітність завдань поточної (повсякденної) корекції знань зробить тест менш монотонним й більш цікавим для студентів, що сприяє підвищенню мотивації навчання. Проте у підсумковому контролі рекомендується застосовувати моноформний тест, що містить завдання однакової форми.</p> <p>Завдання тесту мають бути сформульовані коротко, чітко, коректно й однозначно. Тест не повинний бути навантажений другорядними термінами, несуттєвими деталями з акцентом на механічну пам'ять.</p> <p>Якщо твердження складне, то формулювання необхідно скорочувати або поділити на декілька, оскільки непомірно довгі фрази ускладнюють розуміння завдання, викликають утому.</p> <p>Інформація, що міститься в одному тестовому завданні, не повинна давати відповідь на інше.</p> <p>Великий об'єм фактичної та аналітичної інформації погано піддається формалізації, тому доцільно використовувати завдання у тестовій формі чи відкриті запитання.</p>
<p>П.1. Написання чітких інструкцій у формі настанови з описанням технології виконання завдання, способів позначення відповідей</p>	<p>До всього тесту або окремих його частин складаються чіткі інструкції.</p> <p>Інструкції мають бути адекватними формі та змісту завдання.</p> <p>Короткі стандартні інструкції зазвичай поміщаються перед завданням або групою завдань і по шрифтовому оформленню відрізняються від змістовної основи завдання і відповідей до нього.</p> <p>Формулювати інструкцію слід якомога коротше, використовуючи прості речення без уточнень.</p>

	<p>Якщо завдання представлені однією формою, інструкція пишеться один раз для всього тесту.</p> <p>Якщо ж тест включає завдання різних форм, то перед кожною зміною форми завдання пишеться нова інструкція.</p>
<p>П.2. Добір варіантів відповідей (альтернатив) до тестових завдань</p>	<p>Неправильні відповіді (дистрактори) до тестових завдань повинні бути правдоподібні, мати реальне відношення до предмета, що вивчається.</p> <p>Варіанти відповідей на кожне завдання повинні підбиратися таким чином, щоб виключалися можливості простого здогаду чи відкидання свідомо невідповідної відповіді.</p> <p>Правильна відповідь має стояти в завданнях так, щоб у тесті не спостерігалось певної закономірності.</p> <p>Можна використати такі прийоми формулювання дистракторів:</p> <ol style="list-style-type: none">1) використання правильних тверджень, які, однак, правильно не відповідають на запитання в основі;2) використання знайомих виразів і фраз. Оскільки їх часто використовують, такі відповіді можуть бути привабливими для тестованих, які мають поверхові знання з предмета [22, с.22].
<p>П.3. Підбір тестових завдань відкритої форми з вільно конструйованою відповіддю</p>	<p>Завдання вільної форми мають відповідати навчальним цілям, оцінювати різні рівні інтегрованих знань і вмінь, бути доступними.</p> <p>Завдання має передбачати відповідний метод оцінювання результатів виконання.</p> <p>Слід врахувати, що завдання відкритої форми з короткою відповіддю легко складати, проте не можливо застосовувати для оцінювання складних результатів навчання.</p>
<p>П.4. Упорядкування завдань у тесті, групування завдань за формою, підготовка їх до пробного тестування</p>	<p>Загальний вигляд тесту має бути естетичним, привабливим.</p> <p>Тест складається з окремих тестових завдань, які є складовою частиною тесту.</p> <p>Всі елементи завдання розташовуються на визначених місцях, фіксованих у межах обраної форми.</p> <p>Тестові завдання мають бути розташовані у продуманому порядку, який залежить від цілей тестування, тематики і складності завдань. Довільний порядок компоновки завдань теж може (і повинен) бути продуманим варіантом.</p>

	<p>Нумерується кожне завдання, порядковий номер може змінюватися після об'єктивної оцінки труднощів завдання і вибору стратегії пред'явлення завдань тесту.</p> <p>Для кожного тесту повинен бути представлений блок основної інформації, що включає напрямок навчання, з яким пов'язаний тест; назву тесту, прохідний бал; час, відведений на виконання тесту; тип тесту (для самотестування, диференційований або ні); загальні рекомендації щодо роботи з тестом; ім'я студента, групу, дату тестування та іншу необхідну інформацію.</p> <p>Кожне тестове завдання як складова частина тесту має нести своє смислове навантаження.</p> <p>Завдання кожного типу (однієї форми) можна розміщувати разом, об'єднавши в одну групу (це дає можливість кожному тестованому пристосуватись до даного типу завдань і, до того ж, для групи таких завдань можна використовувати одну інструкцію).</p> <p>Завдання підсумкового тестування мають бути послідовними у зростанні складності.</p> <p>Кожне завдання доцільно відділити одне від одного (бажано за допомогою вільного простору).</p>
<p>II.5. Оформлення тесту</p>	<p>Текст завдань тесту по можливості друкується на одній сторінці.</p> <p>Шрифтове оформлення завдання має бути таким, щоб суть завдання розумілася з одного погляду.</p> <p>Для полегшення візуального розрізнення частин завдання формат шрифту основної частини завдання вибирають відмінний від шрифту відповідей. Особливо важлива інформація позначається іншим шрифтом.</p> <p>Зазвичай текст основної частини пишеться прописними буквами, відповіді – рядковими, проте можна використовувати і різний розмір шрифту, наприклад, основну частину завдання надрукувати буквами розміром 14 пт, а відповіді – розміром 12 пт.</p> <p>Завдання тесту, згруповані в субтести (групи завдань, об'єднані однією інструкцією), варто помістити у спеціальному тестовому зошиті, а правильні відповіді відзначаються на окремих бланках.</p> <p>Кожну частину субтестів рекомендується починати з нової непарної сторінки, зазначивши на парній, що тест</p>

	<p>продовжено на наступній сторінці.</p> <p>Варіанти відповідей розташовуються у стовпчик.</p> <p>Для виконання завдань з вільно конструйованою відповіддю має бути достатньо місця для записів.</p> <p>Місце для відповіді виділяється певним способом у тестовому зошиті або бланку відповідей по можливості однотипно.</p>
<p>II.6. Розроблення схеми оцінювання результатів тестування (правильні відповіді на завдання (ключі) та їх вага)</p>	<p>Оскільки під час контрольних тестувань кінцева оцінка відіграє важливу роль, об'єктивність її виставлення повинна бути максимальною, а всі можливі варіанти фальсифікації результатів – виключені.</p> <p>При складанні плану майбутнього тесту слід звернути увагу на створення шкали оцінювання, тобто визначення ваги кожного тестового завдання. Для цього використовують критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з даного предмету.</p> <p>Автор окремо прописує ключі – номери запитання і варіанти відповідей. Кожен збіг з ключем додає, як правило, опитуваному один бал.</p> <p>Завдання з вибором декількох правильних відповідей вважається за виконане правильно, якщо точно вибрані всі без виключення правильні відповіді. Як правило, один бал дається за правильно виконане завдання, нуль – за неправильно виконане. Можна використовувати і ширшу шкалу оцінок. Наприклад, за повністю виконане завдання давати три бали, при одній помилці (одна зайва відповідь або один пропущений) – два бали, і так далі, до нуля. Правила оцінки мають бути визначені заздалегідь і відомі тестованим перед початком тестування.</p>
<p>II.7. Розроблення критеріїв оцінювання завдань відкритої форми (на надання відповіді)</p>	<p>Критерії мають чітко визначати найважливіші параметри виконання завдань.</p> <p>Критеріями оцінювання якості знань при виконанні завдань відкритої форми відповіді є: повнота, глибина, усвідомленість, конкретність, узагальненість, системність, ступінь суттєвості, ступінь інтеріоризованості.</p> <p>Необхідно перед педагогічним тестуванням ознайомлювати тестованих з критеріями оцінювання. Це сприяє усвідомленню ними мети, яку треба досягнути, ознайомлює учасників тестування з параметрами, яких слід</p>

	<p>дотримуватись для ефективного виконання завдання.</p> <p>Слід урахувати, що на оцінювання результатів завдань відкритої форми може впливати рівень грамотності тестованого.</p>
<p>II.8. Проведення експертної оцінки (професійної й лінгвістичної) якості передтестових завдань</p>	<p>Група експертів оцінює конгруентність завдань визначеному для тестування навчальному матеріалу й меті тестування, тобто здійснює професійну, технологічну й лінгвістичну експертизу якості всієї множини тестових завдань, розроблених для конкретного тесту за визначеним обсягом матеріалу.</p> <p>Кожне завдання у тесті повинно бути індикатором відповідного знання, а досягнути цього можна лише за рахунок детальної експертизи цього тесту спеціалістами-предметниками.</p> <p>Кожен факультет, кафедра повинні мати спеціальний підрозділ, який займається проблемами оцінювання знань.</p> <p>Тестові завдання, як правило, створюються провідним лектором (викладачем вищої кваліфікації) або викладачами під його керівництвом.</p> <p>Як і для навчальних посібників, повинен діяти стандартний механізм рецензування та затвердження тестів.</p> <p>За результатами експертної оцінки відбувається доопрацювання форми й змісту завдань автором тестових завдань.</p>
<p>III. Апробація тесту: пілотне (пробне) тестування з використанням певного алгоритму виконання послідовних дій під час тестування</p>	<p>Тест не можна відразу застосовувати для відповідальних оцінок (заліки, іспити), рекомендується проводити проміжний контроль і пілотні тестування. Бажано проведення тестування вибірки студентів більш ніж 100 осіб.</p> <p>Вибір оптимальної форми тестових завдань передбачає комплектування первинного, пробного, тесту.</p> <p>Перевірка й оцінювання підготовленого тесту має відбуватися за стандартизованими процедурами, прописаними в інструкціях.</p> <p>В інструкціях до процедури тестування вказуються послідовність проведення тестування, його тривалість, можливість користуватися додатковими матеріалами й</p>

	<p>калькуляторами, гігієнічні вимоги щодо освітлення, оснащення й розмірів кабінету тощо.</p> <p>Тестування починається з того, що перед самим тестуванням інструктор оголошує правила поведінки під час тестування та технологію роботи з тестом (тестовим зошитом).</p> <p>Тестові завдання можуть бути заздалегідь віддруковані і роздані кожному студенту на листах паперу або, при комп'ютерному тестуванні, видаватися на екран дисплея. Тестовані дають відповіді відповідно до інструкції – безпосередньо на листах паперу в місцях, спеціально передбачених для відповідей (бланках), або на дисплеї комп'ютера.</p>
<p>IV. Обробка відповідей і статистичний аналіз результатів первинного тестування</p>	<p>Розробку тестів неможливо відокремлювати від математичної обробки результатів тестування та визначення якості розроблених тестів.</p> <p>Оцінювання результатів тестування здійснюється на основі критеріїв, які встановлюються робочою програмою навчальної дисципліни або програмою державної атестації.</p> <p>Тестування надає можливість представлення оцінки у наступних форматах: бал; відсоток від загального числа балів; літерна оцінка на основі отриманого відсотка. Перевірка, оцінювання і шкалювання результатів тестування може здійснюватися як тьютором, так і незалежним експертом.</p> <p>У найпростішому випадку оцінкою студента є сума балів за правильно виконані завдання. Підсумовування всіх оцінок за завдання визначає тестову оцінку випробовуваного, що показує ступінь оволодіння учбовим матеріалом.</p> <p><i>Максимальний бал</i> – це бал, який отримує студент, давши стовідсотково вірні відповіді на всі запропоновані питання. Максимальний бал рівний сумі балів (ваги, коефіцієнтів складності) всіх питань, заданих в ході тесту.</p> <p><i>Прохідний бал</i> (критичний поріг оцінки) – це мінімальна частка від максимального бала, яку необхідно набрати для успішної здачі тесту. Для зручності оцінки прохідний бал тесту визначається у відсотках. Студенту досить набрати певний відсоток від максимального бала тесту, щоб тест вважався успішно пройденим.</p>

<p>IV.1. Визначення рівня (коефіцієнту) складності тестових завдань</p>	<p>Розподіл завдань тесту за складністю має бути збалансованим.</p> <p>Питанню тесту повинна завжди відповідати вага, або коефіцієнт складності. Традиційно вага всіх питань дорівнює одиниці. Однак викладач в процесі створення або зміни тесту може вказувати для кожного питання відповідну вагу, яка більш точно відображає рівень складності та знань студентів.</p> <p>З'ясування складності тестових завдань здійснюється на основі аналізу статистичних показників кожного завдання.</p> <p>Показником складності тестового завдання є частка вибірки тестованих, які розв'язали чи не розв'язали дане завдання. Наприклад, якщо лише 20 % випробуваних виконали завдання, його можна вважати складним для даної вибірки, якщо 80 % – легким.</p>
<p>IV.2. Інтерпретація результатів, вибраковування і коректування змісту тестових завдань, їх вдосконалення (остаточне коригування змісту тестових завдань)</p>	<p>Аналітичні дослідження здійснюються у формі уточнення педагогічних характеристик як окремих тестових завдань, так і всього тесту в цілому, його валідності, надійності; пояснення, тлумачення результатів виконання завдань, обчислення тестологічних характеристик тестових завдань тощо.</p> <p>Корекція завдань та складання кінцевих тестів здійснюється у відповідності до алгоритму та вимог до тестів із застосування методів інтерпретації результатів: нормативно зорієнтованого або критеріально орієнтованого.</p> <p>Метою аналізу тестових завдань викладачем (експертом) є не лише виявлення помилок у складанні тесту, а й недоліків при викладанні даного матеріалу.</p> <p>Після процедури тестування доцільно провести обговорення проблемних питань зі студентами та з'ясувати причини отриманих показників. Якщо те чи інше питання тесту було сформульовано коректно, то, можливо, студенти не зрозуміли саме зміст теми. У цьому випадку викладач може ще раз пояснити ті моменти, які були незрозумілими, відкоригувати методику викладання.</p> <p>Результати тестування студентів можна вважати об'єктивними, якщо вони в основному корелюють з поточною успішністю. Зв'язок тестування з поточною успішністю повинен бути достатньо стійким. Тести вважаються надійними, коли коефіцієнт кореляції становить не менше 0,7 – 0,75.</p>

<p>IV.3. Стандартизація тестів</p>	<p>Постановка завдань і опрацювання результатів тестування мають бути стандартизованими.</p> <p>Тест стає стандартизованим, тобто перетворюється в інструмент виміру знань лише після переробки або видалення неякісних тестових завдань, проведення додаткового тестування, уточнення характеристик тесту, його специфікації (написання паспорту з нормами, умовами та інструкціями для його багаторазового використання в різних умовах).</p> <p>Щоб довести тест до повної готовності до застосування необхідно кілька років збирати статистичні дані з потоком 100–120 студентів.</p> <p>Стандартизація може обмежити діяльність викладачів, оскільки має вплив на не стандартизовані тести (викладацькі тести, які складаються самими викладачами для своїх студентів).</p>
<p>V. Формування банку тестових завдань із сукупності тестових завдань, які пройшли апробацію та мають певні характеристики</p>	<p>Для визначення рівня сформованості знань та умінь з вузівських дисциплін, необхідно спроектувати фонд ефективних тестових завдань.</p> <p>Властивості завдань і тесту в цілому повинні забезпечувати якість і ефективність педагогічного вимірювання.</p> <p>Певний перелік тестових завдань повинен мати багаторівневу ієрархічну структуру: рівень навчальної теми дисципліни; рівень навчального модулю дисципліни; рівень дисципліни.</p> <p>Остаточний набір завдань komponується на основі специфікації тесту.</p> <p>Оновлення банку тестових завдань здійснюється щорічно з урахуванням результатів аналізу статистичних характеристик тестових завдань.</p> <p>Мінімальний обсяг тестових завдань у банку тестових завдань визначається в залежності від обсягу годин, які заплановані студенту на вивчення матеріалу навчальної дисципліни і кількості студентів, які одночасно вивчають відповідну дисципліну.</p> <p>Якщо трудомісткість дисципліни становить 1 – 1,5 кредити, то мінімальна кількість тестових завдань на тему – 20; вибіркова кількість тестових завдань на одного студента у контрольному тесті – 15 – 25; загальна кількість тестових завдань з дисципліни – 100 – 160.</p>

	<p>Якщо трудомісткість дисципліни до 3 кредитів (36 год. кредит), то мінімальна кількість тестових завдань на тему – 30; вибіркова кількість тестових завдань на одного студента у контрольному тесті – 20 – 30; загальна кількість тестових завдань з дисципліни – 210 – 300.</p> <p>Якщо трудомісткість дисципліни більше 3-х кредитів, то мінімальна кількість тестових завдань на тему – 40; вибіркова кількість тестових завдань на одного студента у контрольному тесті – 25 – 35; загальна кількість тестових завдань з дисципліни – 320 – 480.</p> <p>Необхідно систематично проводити аналіз складених тестів з метою підвищення їхньої якості, проводити пошук неоднозначних, невдало сформульованих питань. Дискретний аналіз надає можливість вилучити з банку тестових завдань занадто прості та занадто складні тестові завдання.</p> <p>Банк тестових завдань як гіперсистему тестів доцільно супроводжувати методичним посібником, який коментує статистичні характеристики тесту, методику його проведення, оцінювання, а також інтерпретацію та використання результатів.</p>
--	---

ТИПИ ТЕСТІВ

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЇХ ХАРАКТЕРНИХ ОЗНАК

Класифікацію педагогічних тестів можна зробити за певними показниками.

За сферою застосування.

Психологічні тести (психодіагностика) – мають на меті вивчення особистості (здібностей, інтелекту, емоційно-вольової сфери, динамічних властивостей тощо).

Педагогічний (дидактичний) тест – система взаємопов'язаних предметним змістом паралельних завдань специфічної форми, що дає можливість якісно й ефективно виміряти рівень і структуру засвоєння учбового матеріалу (знань), сформованість навичок і вмінь, якими опанував тестований.

Педагогічні тести дозволяють також зробити якісний аналіз ефективності навчальних програм, підручників і методів навчання. Педагогічний тест розглядається вченими як єдність методу та результатів, отриманих за допомогою певного методу [3, 11, 22, 27, 68].

Педагогічне тестування – сукупність організаційних і методичних заходів, що об'єднані спільною метою з педагогічним тестом і призначені для підготовки й здійснення формалізованих процедур проведення тесту, опрацювання відповідей і надання його результатів [22, с.134].

За місцем педагогічного тестування у навчальному процесі відповідно до мети виокремлюють такі види:

– тести для *початкового* (базового) контролю (тести на готовність). Тести для початкового контролю є інструментом оцінювання, який перевіряє наявність знань і навичок у тестованих перед початком вивчення предмета на початку навчального року (навчального курсу), що є передумовою успішного навчання [22, с.129];

– тести для *поточного* (тематичного, проміжного) контролю здійснюються систематично у процесі навчання на лекційних або практичних заняттях з метою отримання викладачем інформації про успішність або неуспішність засвоєння студентами матеріалу, формування у них професійних навичок і вмінь. Поточний контроль є тематичним, оскільки здійснюється по завершенні роботи над конкретною темою змістового модуля. Поточний контроль дає можливість викладачу визначити доцільність застосування тих чи інших методів і прийомів навчання; своєчасно скоригувати навчальну діяльність студентів та свою діяльність щодо забезпечення навчального процесу;

– тести для *етапного* (рубіжного) контролю. У цих тестах домінує оціночна функція контролю, оскільки тестування проводиться після закінчення роботи над розділом, тематичним циклом чи модулем в кінці семестру (залік);

– тести для *підсумкового* контролю знань запроваджуються після проходження всього курсу;

– *відстрочене* тестування проводиться через певний час після вивчення курсу (від 3 місяців до року і більше);

– контроль у вигляді *самоконтролю* (самоаналізу), коли відповідні кафедри, деканати запроваджують тестування з метою виявлення та усунення проблем організації навчального процесу;

– *незалежний* контроль (проведення ректорських контрольних робіт, інспекторських перевірок).

За особливостями моделей оцінювання (інтерпретації результатів за подібністю з нормами або критеріями) виділяють такі різновиди тестів досягнення:

– *критеріально зорієнтовані* тести досягнень (модель порівняння) призначені для оцінювання рівня індивідуальних досягнень студента відносно певного критерію (еталону рівня оволодіння конкретними знаннями, уміннями, навичками, які необхідні для успішного виконання завдання). У цій моделі здійснюється констатація наявності або відсутності визначеного компонента в загальній структурі оцінюваної дії. Результати тестування порівнюють із певним критерієм рівня підготовленості тестованого, який визначають до початку тестування. Цей тип тестів використовуються переважно для атестації студентів. Індивідуальні результати конкретного студента не порівнюються з результатами інших;

– *нормативно зорієнтовані* тести досягнень (модель оцінювання) як інструмент оцінювання дозволяє зіставити відносну якість досягнень окремого студента, його індивідуального результату з досягненнями усієї сукупності тестованих. Відбувається орієнтація на середньо-групову статистичну тестову норму (процент правильного виконаних завдань має становити не менш як 50%), визначення рейтингу, рангу студента в обмежуваній групі;

– *процесуальні тести* – студентам надається можливість продемонструвати когнітивні здібності, що оцінюються на практиці у природній ситуації. Використовуються для вивчення поведінки, яку легко оцінити: оцінка розвитку, публічний екзамен, портфоліо;

– *модель розвитку*, коли результати конкретного студента оцінюють шляхом аналізу рівня його розвитку в проміжку між двома точками в часі щодо обсягу його бази знань або ступенем опанування певним умінням [3, 4, 15, 22].

За цілями тестування виокремлюють такі види:

– *навчальне тестування*: інструмент оцінювання, який передбачає використання системи спеціально підібраних педагогічних завдань для самонавчання, оперативного контролю і самоконтролю засвоєння студентами вивченого матеріалу. Навчальне тестування застосовується з дидактичною метою навчання, збільшення усвідомленості та мотивації процесу засвоєння матеріалу. Засвоєння матеріалу під час виконання завдань у тестовій формі спонукає студента до рефлексії, саморозвитку, допомагає оцінити й скорегувати подальший процес оволодіння знаннями, здійснити самокорекцію результатів навчання. Тести можуть виступати в якості своєрідних алгоритмів самостійного опрацювання теми чи розділу, бути дидактичною основою навчаючих комп'ютерних програм, інтерактивною складовою електронних підручників;

– *контрольне з елементами навчання* тестування застосовується з дидактичною метою, передбачає детальне групове або індивідуальне обговорення результатів тестування з метою збільшення усвідомленості та мотивації процесу засвоєння матеріалу студентами;

– виключно *контрольні підсумкові* тести мають на меті перевірку рівня засвоєння знань, умінь, навичок (екзаменаційні);

– *ситуаційні тести* є набором тестових завдань специфічної форми, призначених для розв'язання проблемних ситуацій, адекватних майбутній професійній діяльності студентів.

Приклади трансформації навчальних завдань у формі тесту в підсумкові тестові завдання

Навчальне завдання у формі тесту для оперативного контролю і самоконтролю засвоєння студентами вивченого матеріалу

1. У якому з рядків перераховані новоутворення молодшого шкільного віку? Виберіть правильну відповідь.

А. Потреба у суспільно-значущій діяльності, засвоєння моральних норм, виникнення довільної поведінки, супідрядність мотивів, децентрація мислення, статева ідентифікація.

Б. Довільність психічних процесів, внутрішній план дій, уміння організувати навчальну діяльність, рефлексія.

В. Створення нових відношень між предметом і його використанням, активне наслідування у грі, виникнення Я, прагнення і спроможність діяти відповідно до внутрішніх спонукань, формування почуттів гордості та сорому.

Г. Почуття дорослості, потреба у самоствердженні, особистісна рефлексія, відкриття Я, статева ідентичність, мотиви досягнення соціального статусу.

Підсумкове тестове завдання

1. Закінчіть речення:

Новоутворенням молодшого шкільного віку є

А наочно-образне мислення

Б рефлексія

В мимовільна увага

Г самосвідомість

Навчальне завдання у формі тесту

2. Із запропонованих відповідей виберіть ту, в якій перераховані своєрідні характеристики соціальної ситуації розвитку підлітка.

А) формування внутрішньої позиції, пов'язаної з необхідністю особистісного і професійного самовизначення; зміна змісту, мети і завдань навчання; побудова певного задуму життєвого плану

Б) включення у нову систему стосунків та у різні види суспільно корисної діяльності, нова позиція учнів щодо вчителів, прагнення знайти своє місце у групі ровесників, вийти за межі школи та приєднатися до життя і діяльності дорослих

В) зміна способу життя та провідної діяльності з ігрової на навчальну, перебудова взаємин у сім'ї, зміна провідної психічної саморегуляції від мимовільної до свідомо-вольової

Підсумкове тестове завдання

2. Яке з наведених тверджень щодо соціальної ситуації розвитку підлітків є помилковим?

А) підлітковий вік закінчується з появою перших статевих ознак.

Б) підлітковий період – це перехід від дитинства до дорослості.

В) дозрівання підлітка відбувається у статевому, загально-органічному і соціальному напрямках.

Г) статеве дозрівання підлітка зумовлює усвідомленню і переживанню ним статевої ідентичності.

Приклади ситуаційного завдання у формі тесту

1. На уроці літератури в 10-му класі під час пояснення навчального матеріалу Ви помітили, що учні передають один одному записки. А одна записка під час передавання з ряду в ряд впала, і учні побачили, що Ви це помітили. Якими будуть Ваші дії?

Аргументуйте їх. Виберіть правильну відповідь.

- А. Суворим зауваженням припиню такі дії школярів.
- Б. Припиню пояснення і надаю дві хвилини, щоб учні змогли висловити у записках свої думки до товаришів.
- В. Підніму записку і передам учениці за адресою.
- Г. Підніму записку, прочитаю її перед усіма, присоромлю учнів [39, с.339].

2. Оберіть той варіант дій класного керівника, який є найбільш прийнятним.

Батьки учениці звернулися до класного керівника з метою з'ясувати причини, через які їхня донька не хоче ходити до школи. Як допомогти батькам?

- а) Поговорити з ученицею та з'ясувати причини її небажання відвідувати заняття;
- б) запевнити батьків, що проблеми дівчинки не пов'язані зі школою;
- в) винести ситуацію на обговорення класного активу;
- г) звернутися до шкільного психолога з метою діагностики та розв'язання ситуації;
- д) порадити батькам перевести дитину до іншої школи;
- е) залучити дівчинку до активної діяльності класу;
- ж) самостійно провести спостереження за життям учениці в школі та проаналізувати результати [62, с.339].

За моделлю педагогічного тестування

1. *Класична модель.* Є n завдань з певного предмета, розділу чи теми або з кількох предметів. З усієї множини завдань вибирають і пропонують тестованому k завдань ($k < n$), він позначає правильні, на його думку, відповіді. Результатом тестування є процент правильних відповідей без урахування складності завдань.

2. *Класична модель з урахуванням складності завдань.* Є n завдань, кожне з яких має певний рівень складності. З усієї множини завдань випадковим методом вибирають k завдань ($k < n$), які пропонують тестованому. Результат відповідей на кожне завдання позначають "правильно" або "неправильно". Підсумовуючи результати тестування, ураховують складність запитань, на які тестований відповів правильно. Чим складніше завдання, тим вищим буде результат тестування. Складність не враховують для завдань, які виконано неправильно.

3. *Модель із зростанням складності.* Є n завдань, кожне має певний рівень складності. Усі завдання розподілено між t рівнями складності. У тесті мають бути завдання всіх рівнів складності. З усієї сукупності випадковим методом вибирають k завдань ($k < n$) й упорядковують їх за зростанням рівня складності. Кількість завдань кожної групи складності має бути однаковим або підпорядковане нормальному закону. Результат тестування визначають аналогічно до моделі 2.

4. *Модель із розподілом завдань за рівнем засвоєння навчального матеріалу.*

5. *Модель з урахуванням часу виконання завдання.*

6. *Модель з обмеженням часу на виконання тесту.*

7. *Адаптивна модель.* Ця модель спирається на класичну модель з урахуванням складності завдань. Вид комп'ютерного тестування, при якому тестові завдання з певними

характеристиками послідовно зображуються на екрані комп'ютера, а рівень підготовки тестованого, із зростаючою точністю оцінюється відразу ж після комп'ютерної відповіді. Кожне наступне завдання в адаптивному тестуванні залежить від попередніх відповідей: кожне наступне завдання буде складнішим, якщо попереднє завдання тестований виконав правильно. Якщо ж у попередньому завданні була допущена помилка, наступне завдання комп'ютерна програма запропонує легше.

8. *Модель тестування за сценарієм.* Викладач перед проведенням тестування формує його сценарій, у якому враховує: кількість завдань із кожної теми, які мають бути в тесті; кількість завдань кожного рівня складності, які мають бути в тесті; кількість завдань кожної форми, які мають бути в тесті; час виконання тесту; інші параметри тесту на розсуд викладача.

9. *Модель, що ґрунтується на нечіткій математиці.* Ця модель тестування є продовженням будь-якої з описаних вище моделей, але в ній замість чітких характеристик тестових завдань і відповідей використовують їх нечіткі аналоги. Наприклад: складність завдань (“легке», “середнє”, “складніше за середнє”, “складне” тощо); правильність відповіді (“правильно”, “частково правильно”, “радіше правильно, ніж неправильно”, “неправильно” тощо); час відповіді на запитання (“короткий”, “середній”, “тривалий” тощо); підсумкова оцінка [18, 22].

За конструкцією програми для контролю знань:

- тести незалежні одні від одного;
- “тести-сходи”.

За формою організації:

- індивідуальний контроль;
- зфронтальним контролем.

За принципом підбору змісту тесту до групи студентів:

- не адаптовані тестові питання;
- адаптовані до специфіки факультету тестові питання.

Приклади тестових завдань для факультету філології та журналістики

1. Про які засоби спілкування йдеться у фрагменті поезії?

Не треба класти руку на плече.

Цей рух доречний може бути в танці.

Довіра – звір полоханий втече.

Він любить тиху паморозь дистанцій (Л. Костенко)

Виберіть правильну відповідь

- А праксемічні невербальні засоби
- Б паралінгвістичні засоби
- В кінетичні засоби
- Г вербальні засоби спілкування

2. Про який вид темпераменту йде мова?

Це був чистий розбишака- халамидник. Не було того дня, щоб хто-не будь не жалівся на Федька...Наче біс який сидів у хлопцеві! Усі діти як діти – граються,

бавляться тихо, лагідно. Федькові ж неодмінно щоб битися, щоб що-небудь перевернути догори ногами. Спокій був його ворогом, з яким він боровся на кожному місці (В.Винниченко)

Виберіть правильну відповідь

- А холерик
- Б сангвінік
- В флегматик
- Г меланхолік

За використанням рідної мови:

- одномовним;
- двомовним.

Приклади двомовних тестових завдань

1. Про яку форму мислення йдеться в самоаналізі героя з твору Артура Конан Дойля?

...I have a kind of intuition that way. Now and again a case turns up which is a little more complex. Then I have to bustle about and see things with my own eyes. You see I have a lot of special knowledge which I apply to the problem, and which facilitates matters wonderfully. Those rules of deduction laid down in that article which aroused your scorn are invaluable to me in practical work. Observation with me is second nature. (Arthur Conan Doyle)

- А спостереження
- Б екзистенціальне судження
- В умовивід
- Г дедукція

2. Про який різновид уяви йдеться у поезії Д. Орме?

*There's a horrible thing in the wardrobe,
That comes out when I turn off the light,
There's thing by my bed
With fingers just waiting,
To tickle my toes in the night.
There's a thing in the garden that
Haves at the moon,
A thing in the hall dark and grim,
"It's just your Imagination, that's all," – says Mum
– "I don't like the sound of him*

(David Orme)

Виберіть правильну відповідь

- А мимовільна пасивна уява у стані напівсну
- Б відтворювальна уява на підставі словесних образів
- В реалістичне уявлення
- Г образи бажаного майбутнього

Приклади тестових завдань для факультету фізичного виховання

1. Яка вольова якість спортсмена формується за допомогою таких способів: практика самостійних рішень у складних умовах діяльності, правильний вибір

складних завдань у спільній системі дій, спрямованих на досягнення поставленої мети, нагромадження досвіду відповідальних рішень, подоланім власних сумнівів, вироблення стійкого почуття впевненості у своїх діях

- А цілеспрямованість
- Б ініціативність
- В рішучість
- Г впертість

2. Яка вольова якість, властива таким боксерам як В. Кличко, К. Дзю, М. Тайсон, О. Москаєв, Р. Джонс та іншим, характеризується вмінням гальмувати непотрібні дії і витратити максимум енергії на досягнення поставленої мети?

- А витримка;
- Б сміливість;
- В рішучість;
- Г дисциплінованість.

3. Виберіть найточнішу та найповнішу відповідь.

Кінцевим результатом, продуктом спортивної діяльності є

- А спортивні досягнення;
- Б спортивні досягнення, оздоровчий, освітній, виховний та психологічний ефект;
- В виховний та психологічний ефект, що свідчить про частковий розвиток людини;
- Г засвоєння теоретичного матеріалу з техніки виконання фізичних вправ.

За форматом та принципами побудови (структурою та способами оформлення відповіді) тести поділяються на:

I. Завдання закритої форми (множинного вибору).

Формат А (multiple-choice item) – тест множинного вибору, завдання з вибором правильної відповіді.

Формат Х – завдання з вибором декількох правильних відповідей.

Формат N – тести із заданою кількістю правильних відповідей (більше, ніж одна).

Формат R (matching item) – завдання на відповідність, тест перехресного вибору.

Формат R1 – завдання на встановлення правильної послідовності, порядку; тести на систематизацію, перестановку; тести на групування.

II. Завдання відкритої форми.

Формат W (free response item, recall-type ts.) – відкриті завдання, завдання на доповнення, завдання з розгорнутою відповіддю, тести за методикою доповнення, відновлення.

КОМПОЗИЦІЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ РІЗНИХ ТИПІВ: ХАРАКТЕРИСТИКИ, ФОРМАТ (ФОРМА), СТРУКТУРА, ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Відповіді можуть конструюватися (студент має доповнити текст завдання недостаючим словом або словами) або обиратися.

На користь вибіркового відповідей зазвичай наводяться такі аргументи: а) в практичному житті найчастіше зустрічаються ситуації, де вирішальне значення має вибір відповідної альтернативи; б) оскільки студентові потрібно навести явну відповідь в звичній для нього формі, не має суттєвого значення, сформулює він її сам чи вибере готову з наведеного списку; в) необхідність вибору відповіді з декількох можливих варіантів допомагає студенту краще розібратися в матеріалі, що вивчається тощо [31, с. 127].

У сучасній класичній – вітчизняній і зарубіжній – тестології існує загальноприйнята класифікація тестових завдань: завдання закритої форми; завдання на встановлення відповідності; завдання на встановлення послідовності; завдання відкритої форми.

I. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ (завдання множинного вибору (multiple-choice) на вибір однієї або кількох правильних відповідей)

ФОРМАТ А

(завдання з вибором однієї правильної відповіді)

Характеристика завдань формату А

Завдання з вибором правильної відповіді із запропонованих є найбільш поширеними та простими. Формат А діагностує знання, розуміння, застосування.

Перевагами завдань із вибором правильної відповіді з кількох запропонованих варіантів є: стислість і зрозумілість; простота інтерпретації; висока технологічність й чітка структурованість; швидкість тестування, об'єктивність тощо. Недоліком завдань із вибором однієї правильної відповіді з кількох запропонованих, є великі часові витрати на складання якісного тесту, складність пошуку правдоподібних дистракторів, неефективність для оцінювання вміння розв'язувати проблеми, обмежена можливість студентів виразити себе [22, 59].

Варіанти завдань формату А:

- завдання з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання альтернативної форми (вибір відповідної альтернативи “правильно-неправильно”);
- завдання на вибір з кількох тверджень одного істинного (катафатичний тест);
- вибір зайвої (неправильної) відповіді (апофатичний тест);
- завдання на встановлення причиново-наслідкових відношень;
- завдання за принципом кумуляції.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – тестове завдання, яке має кілька варіантів відповідей, із яких тестований має вибрати одну правильну. Складається з

основи та кількох альтернатив (варіантів відповідей).

Структурна схема завдання формату А

Тестове завдання з вибором однієї правильної відповіді складається з наступних компонентів:

– інструкція до виконання з пропозицією обрати правильну (або найточнішу) відповідь;

– основа (умова) завдання – текстова ситуативна задача, яка описує певну проблему, ставить запитання, формулює у формі розповідного речення твердження або незакінчене твердження);

– альтернатива: перелік варіантів відповідей (варіантів закінчення твердження чи альтернативи кількох тверджень), серед яких одна є правильною або найкращою, а інші – дистрактори – є неправильними відповідями;

– оцінка правильності виконання (ключ правильної відповіді, бал).

Приклади завдань з вибором однієї правильної відповіді

1. Вкажіть, у складі якої із поданих нижче груп наведені новоутворення ранньої юності

- А почуття дорослості; потреба у самоствердженні, особистісна рефлексія
- Б фізичний розквіт, пік активності, сили і витривалості
- В рефлексія, внутрішній план дії, уміння організовувати навчальну діяльність
- Г професійне і особистісне самовизначення, відкриття внутрішнього Я, світогляд

2. Закінчіть речення:

Рушійною силою розвитку особистості є

- А навчання
- Б реалізація вроджених потенцій
- В протиріччя
- Г задоволення потреб
- Д саморозвиток

3. Знайдіть помилку.

Світоглядні позиції в ранній юності будуються на

- А інтелектуальному розвитку
- Б поведінкових реакціях
- В рефлексії
- Г набутій системі знань

4. Здатність Юлія Цезаря і Наполеона одночасно писати одне, читати інше, щось слухати і відповідати можна пояснити

- А творенням історичних міфів
- Б стійкістю уваги
- В вмінням дуже швидко переключати увагу
- Г гіпноотичним впливом на спостерігачів

5. Серед пропонованих понять виберіть ті, що характеризують індивідуально-типологічні особливості мислення

- 1 самостійність

- 2 в'язкість
- 3 зрілість
- 4 критичність
- 5 образність
- 6 інтуїтивність
- 7 гнучкість
- 8 механістичність
- 9 швидкість розуму

Виберіть варіант правильної відповіді

- А 3, 5, 7, 9
- Б 1, 3, 6, 8
- В 1, 4, 7, 9
- Г 2, 6, 7, 8

Інші можливі формулювання інструкції завдань з вибором одної правильної відповіді

Завдання 4-9 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**.
Виберіть правильний варіант.

Завдання 10-12 мають по п'ять варіантів відповіді, із яких **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**.
Виберіть правильний варіант відповіді.

Завдання альтернативної форми

Завдання альтернативної форми є модифікацією завдань з однією правильною відповіддю, застосовується для перевірки правильності констатації фактів. Завдання складається з основи – твердження або запитання, яке тестований має визначити як правильне чи неправильне – та двох альтернатив. Тестований має відповісти “так” або “ні”, “правильно” чи “неправильно”, “істинне твердження” чи “хибне” тощо. Перевагами завдань альтернативної форми є швидкість, простота, об'єктивність, економність. У поєднанні з вправами на інтерпретацію дають можливість оцінювати складні результати навчання. Недоліки: ймовірність угадування - 50%, важкість уникнути двозначності при складанні завдань, завдання не надають діагностичної інформації про прогалини в знаннях тестованого [22].

Приклади завдань альтернативної форми

- 1.** Дивовижні образи роблять збережену інформацію більш яскравою, і тому її легше відтворити. Правильно чи ні?
А правильно;
Б неправильно.
- 2.** Міжособистісна дистанція залежить від культурних традицій. Так чи ні?
А так;
Б ні.
- 3.** Оцініть істинність твердження: “Порушення правильного дихання призводить до неуважності”
А істинне твердження;

Б хибне.

Завдання катафатичної форми

Завдання катафатичної форми (вибір з кількох тверджень одного істинного) – інструмент оцінювання, у якому з альтернатив тільки одна сформульована як істинне твердження, решта варіантів відповідей – хибні [22, с.128].

Приклад завдання на вибір з кількох тверджень одного істинного

1. Визначте яке з наведених тверджень є істинним

А) спадковість відіграє вирішальну, фатальну роль у розвитку здібностей, формуванні особистості;

Б) спадковість відіграє домінуючу роль, її реалізація відбувається за наявності адекватного середовища та сильної волі;

В) особистість за наявності сильної волі може виробити в собі будь-які здібності (навіть на рівні геніальності), незалежно від спадковості.

Завдання на вибір із кількох тверджень – модифікація завдання на вибір однієї або кількох правильних відповідей, у якому після основної інформації наведено кілька тверджень. Тестований має визначити, яке (які) з наведених тверджень істинне (істинні), і вибрати одну або кілька правильних відповідей.

Приклад завдання на вибір із кількох тверджень

1. Виберіть правильну одну або кілька правильних тверджень

1) здібності зводяться до тих знань, навичок або вмінь, які уже вироблено у даної людини;

2) здібності є синтезом індивідуально-типологічних особливостей особистості, що є перешкодами успішного здійснення певної діяльності;

3) здібності не пов'язані з динамічними особливостями психіки, темпом діяльності людини;

4) здібності розвиваються незалежно від діяльності, проте в діяльності виявляються

5) здібності є індивідуально своєрідним сполученням постійних істотних властивостей особистості, що виявляються в її поведінці;

6) здібності не містять соціальних чинників та існують незалежно від діяльності;

7) задатки – це анатомо-фізіологічне та психофізіологічне підґрунтя здібностей.

Відповідь:

А тільки 1, 2, 7

Б усі, крім 3 і 6

В усі

Г жодне

Д тільки 1, 4, 7

Завдання апофатичної форми

Завдання апофатичної форми (вибір неправильної відповіді) – інструмент оцінювання, у якому із альтернатив тільки одна сформульована як хибне твердження, решта варіантів відповідей істинні. Такі тести рідко використовують у практиці

тестування, хоча вони мають переваги перед катафатичними. Переваги: тестовані працюють з істинними твердженнями, відкинувши незначний відсоток хибних; дає можливість включити в тест формулювання завдань із таким рівнем варіативності, вибіркості й ситуативності, які більш адекватно відображають матеріал; дає змогу включити завдання на узагальнення; скорочує довжину тесту (кількість тестових завдань), зберігаючи при цьому встановлений рівень змісту валідності й надійності педагогічних вимірювань [22, с.123].

Приклад завдання на вибір неправильної відповіді

1. Знайдіть помилку.

Психологічними характеристиками діяльності є

- А урегульованість свідомою метою
- Б суспільна природа
- В випереджальне відображення реальності
- Г спрямованість на перетворення життєвого середовища

2. Знайдіть некоректне твердження.

У чому виявляється ідентифікація особистості?

- А у процесі виявлення подібності одного конкретного індивіда з іншим
- Б у процесі бачення суб'єктом іншої людини як проекції себе
- В у осмисленні людиною окремої дії, вчинку, сенсу буття
- Г у механізмі перенесення себе в простір обставин іншої людини

Завдання на встановлення причиново-наслідкових відношень

Завдання на встановлення причиново-наслідкових відношень складається з певного твердження й пояснення до нього (формулювання причини). Тестований має встановити, чи є обидва твердження істинними, а потім визначити, чи правильно пояснено причину.

Завдання за принципом кумуляції

Завдання за принципом кумуляції формулюється як накопичення елементів шляхом підсумування їх кількості в наступній групі до кількості в усіх попередніх. Завдання, побудовані за принципом кумуляції, цікаві тим, що не завжди остання відповідь є правильною [22, с.75].

Приклади завдання за принципом кумуляції

1. Виберіть правильну та найбільш повну відповідь

Мислення дошкільника є

- А наочно-дійовим
- Б наочно-дійовим і образним
- В наочно-дійовим, образним, логічним.

2. Визначте найбільш повну і правильну відповідь.

Психологічна готовність дитини до шкільного навчання включає такі компоненти як

- А розумовий і комунікативний

- Б інтелектуальний, особистісний, спонукальний
- В особистісний, інтелектуальний, соціально-психологічний
- Г особистісний, інтелектуальний, соціально-психологічний, ресурсний.

Правила оформлення тестового завдання формату А

Одне тестове завдання не повинно містити підказку відповіді на інше.

Тестові завдання альтернативної форми небажано використовувати у підсумкових тестах через досить високу ймовірність угадування.

До кожного тесту повинна бути складена інструкція. Інструкція повинна бути зрозумілою, в ній повинно вказуватись, як вибирати відповіді і яким чином вписувати (відмічати) їх. В інструкції може міститись додаткова інформація, яка необхідна для студентів.

Інструкція поміщається перед завданням, вона друкується шрифтом, що відрізняється від шрифту самого завдання.

Основу завдання доцільно формулювати переважно стверджувальним реченням чітко, однозначно й лаконічно.

Основа тестового завдання повинна містити достатню кількість інформації, не можна опускати суттєві деталі, без яких вибір правильної відповіді може бути досить складним.

Основа, як правило, формулюється позитивно (частка “не” погано сприймається у тестовому завданні).

Якщо основу сформульовано заперечним реченням (не більше ніж 5% завдань у тесті), треба підкреслити заперечну частку НЕ або виділити її будь-яким іншим способом.

Змістовну частину завдання не перенавантажують другорядними деталями, вона включає мінімум ключових слів (речення до 8 слів з простою синтаксичною конструкцією), необхідних для правильного розуміння завдання.

Формулювання запитання в основі доцільно починати з дієслова.

Щоб сенс завдання краще розумівся, сильні слова “самий”, “найбільший”, “найменший”, “якнайкращий” доцільно ставити на самому початку.

Ймовірність вгадування правильної відповіді для формату А найбільша серед всіх форматів тестових завдань, тому рекомендується використовувати 3-5 варіантів відповідей. Відповіді мають бути змістовними і, по можливості, короткими.

Дистрактори у тестовому завданні можуть бути або абсолютно неправильними, або правильними лише частково. Усі дистрактори повинні бути вірогідними. Для забезпечення надійності тестів всі дистрактори мають бути діючими й однаково привабливими, тобто явно неправильні чи взагалі неприйнятні відповіді необхідно вилучити як форму “замаскованої” підказки.

Вибір будь-якого дистрактора, як і правильної відповіді, в ідеалі повинні бути рівно ймовірні [59]. Таке правило відповідає вимозі дискримінативності тестових завдань.

Дистрактори повинні мати малу змістовну та формальну контрастність. При розв’язуванні завдань із малою змістовною контрастністю студентові необхідно диференціювати тонкі розбіжності між варіантами відповідей. Формальна контрастність передбачає, що форма правильної відповіді не повинна значно відрізняється від форми неправильних відповідей (довжина, повнота) [51, с.107].

По можливості в число невірних відповідей включаються типові помилки студентів, зафіксовані з практики навчання.

Жоден із дистракторів не повинен бути частково правильною відповіддю, яка за певних умов може розглядатися як правильна відповідь.

Варто використовувати чіткі, зрозумілі формулювання, застосовувати лише відомі студентам терміни без двозначності, рідко вживаних слів, сленгу, діалектизмів.

У відповідях не рекомендується використовувати слова “все”, “жоден”, “ніколи”, “завжди”, “всі названі”, “з названих жоден”, тому що такі слова/словосполучення допомагають угадати правильну відповідь.

Слід виключити застосування у якості правильної відповіді чи дистрактора таких фраз, як “правильної відповіді немає”, “всі відповіді правильні”, “все з вищевказаного” або “всі відповіді неправильні”, “нічого з вищевказаного”.

Якщо варіанти відповідей починаються з одного слова (кількох однакових слів), їх потрібно перенести в основу завдання.

Усі варіанти відповідей мають бути граматично узгодженими з основою завдання.

В кінці змістовної частини завдання, а також в кінці варіантів відповідей не рекомендується ставити розділові знаки.

Розташовувати кожен варіант відповіді доцільно з нового рядка (у стовпчик, але не більше двох колонок). Букви правильної відповіді необхідно варіювати [5, 11, 22, 51, 57, 59].

Методи підрахунку балів завдань формату А

Основна форма контролю – це виконання або невиконання тесту. У найпростішому випадку оцінкою студента є сума балів за правильно виконані завдання.

ФОРМАТ Х

(завдання множинного вибору з невказаною кількістю правильних відповідей)

Характеристика завдань формату Х

Формат Х накладає жорсткі умови на дистрактори. На відміну від формату А дистрактори повинні бути абсолютно неправильними відповідями. Оскільки кількість правильних відповідей невідома, то частково правильні дистрактори завжди будуть викликати суперечки, чи є вони правильними відповідями, чи ні. Імовірність вгадування правильної відповіді значно менше, ніж у форматі А.

Структурна схема завдання формату Х

Тестове завдання багатовибіркового типу складається з наступних компонентів:

- інструкція до виконання, у якій зазначається, що відповідей може бути кілька;
- основа завдання – змістовна ситуативна задача, яка описує певну проблему, ставить запитання, формулює у формі розповідного речення твердження або незакінчене твердження;
- альтернатива: перелік декількох варіантів відповідей (від 5 до 12), будь-яка кількість з яких може бути правильною у форматі класифікацій, а інші є неправильними відповідями;
- оцінка правильності виконання (ключ правильних відповідей, бали).

Приклади завдань формату X з невказаною кількістю правильних відповідей

1. Завдання складається з кількох варіантів відповідей, із яких кілька правильних. Виберіть правильні, на Вашу думку, відповіді й позначте їх у бланку.

Щоб справити сприятливе враження на співрозмовника, доцільно

- А демонструвати йому власну значимість
- Б виявляти доброзичливе ставлення
- В виявляти зацікавленість у ньому
- Г дотримувати дистанції у спілкуванні
- Д щиро посміхатися

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г	Д
Правильні					

ФОРМАТ N

(завдання із заздалегідь указаною кількістю правильних відповідей)

Характеристика завдань формату N

Формат N за формою такий же, як і формат X, однак у його запитанні має бути вказана кількість правильних відповідей. Це дозволяє пом'якшити вимоги до дистракторів. Вони, як і для формату A, можуть бути частково правильними. Правильною відповіддю на запитання тестового завдання вважається зазначена в запитанні кількість найбільш правильних дистракторів з усього набору. Якщо потрібно вказати не одну вірну відповідь, а декілька з великого числа варіантів відповідей, то без знання учбового матеріалу вгадати відповідь неможливо, таким чином інформаційна цінність завдань цього формату, вища, ніж у завдань з вибором однієї правильної відповіді.

Структурна схема завдання формату N

Тестове завдання багатовибіркового типу складається з наступних компонентів:

- інструкція до виконання (обов'язково вказується скільки правильних відповідей має завдання);
- основа завдання – змістовна ситуативна задача, яка описує певну проблему, ставить запитання, формулює у формі розповідного речення твердження або незакінчене твердження);
- альтернатива: перелік декількох варіантів відповідей (може бути до 30), будь-яка кількість з яких – N – може бути правильною ((2, 3, 4, ... 12) ;
- оцінка правильності виконання (ключ правильних відповідей, бали).

Приклади завдань формату N із заздалегідь указаною кількістю правильних відповідей

1. Із запропонованого списку психологічних понять виберіть **ЧОТИРИ**, які відносяться до характеристик вольової поведінки.

Виберіть правильні, на Вашу думку, відповіді й позначте їх у бланку.

- А витримка
- Б наполегливість
- В самооцінка
- Г рефлексія
- Д енергійність
- Е дисциплінованість
- Ж агресивність
- З авантюризм

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
Правильні								

2. У завданні серед запропонованих варіантів відповідей знайдіть **ДВІ ПРАВИЛЬНІ** з погляду соціальної психології.

Виберіть правильні, на Вашу думку, відповіді й позначте їх у бланку.

Лідер може бути

- А тимчасовим
- Б постійним
- В офіційним
- Г шанованим
- Д неофіційним
- Е не шанованим

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г	Д	Е
Правильні						

Методи підрахунку балів завдань формату X i N

Завдання з вибором декількох правильних відповідей вважається за виконане правильно, якщо точно вибрані всі без виключення правильні відповіді. Це оцінювання здійснюється за методом дихотомічного оцінювання або оцінювання з ваговим коефіцієнтом. При дихотомічному оцінюванні в інструкції вказано, що тестований має вибрати в кожному завданні конкретну кількість правильних відповідей із запропонованих варіантів (наприклад, три із шести). Якщо тестований вибрав всі правильні відповіді, йому ставлять один бал (або інший за ваговим коефіцієнтом), якщо ж він хоч в одній відповіді помилився, – отримує нуль балів.

Можна використовувати і ширшу шкалу оцінок із застосуванням методу часткового бала з введенням порогу оцінювання. Метод часткового бала використовують тоді, коли тестованим заздалегідь не повідомляють кількість правильних відповідей, а лише вказують, що їх кілька. Якщо, наприклад, завдання має шість варіантів відповідей, із яких три правильні, тоді тестований, який відповів правильно на всі варіанти, отримує три бали, якщо вибрав дві правильні відповіді – два бали, одну – один бал. Якщо тестований вибрав будь-який інший набір відповідей, де поряд із правильними є неправильні, за виконання завдання він отримує нуль балів [22, с.82-84].

Правила оцінки мають бути визначені заздалегідь і відомі учасникам тестування перед його початком.

ФОРМАТ R **(завдання на встановлення відповідності** **з використанням категорії логічних пар або розширеного вибору)**

Характеристика завдань формату R

Формат R передбачає наявність у завданні переліку вихідних умов у колонці ліворуч (слів, словосполучень, речень, дат, формул, термінів тощо), до яких необхідно підібрати логічні відповідності з деякого набору (список відповідей у колонці праворуч). У завданнях цього типу слід встановити відповідність між твердженнями з категорії A та твердженнями з категорії 1 (або твердженнями з категорії 1 та твердженнями з категорії A). Тестований має порівняти матеріал лівої й правої колонок і утворити правильні логічні пари.

Кількість відповідностей, як правило, перевищує кількість тверджень. Деякі відповідності можуть одночасно підходити для кількох тверджень, тобто у одних завданнях відповідь можна вибирати тільки один раз, у інших - кілька разів. Порядок тверджень не має значення.

Варто звернути увагу, що завдання цього формату мають значну чутливість до невідповідних ключів.

Варіанти завдань формату R :

- завдання на встановлення відповідностей;
- завдання на встановлення зв'язку;
- завдання перехресного вибору;
- завдання з форматом логічних пар або встановлення аналогій.

Структурна схема завдання формату R

- Тестове завдання на відповідність складається з наступних компонентів:
- інструкція до виконання (може бути ще й додаткова інструкція);
 - основа завдання або спільне запитання;
 - альтернатива: перелік декількох варіантів висхідних умов (від 4 до 20), до яких потрібно встановити відповідність із запропонованим форматом відповідей (кожен варіант відповіді може використовуватися один раз, більше одного разу або зовсім не використовуватися);
 - оцінка правильності виконання (ключ правильних відповідей, бали).

Приклади завдань на встановлення відповідності формату R

1. Завдання має на меті встановлення відповідності. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ, і поставте позначки в бланку на перетині відповідних колонок і рядків

Доберіть до засобів діяльності відповідні приклади

<i>Засоби діяльності</i>	<i>Приклади</i>
1 вміння 2 навички 3 звички	А грамотна людина швидко, не витрачаючи часу на визначення типу речення, безпомилково ставить розділові знаки Б при переході вулиці, де є світлофор, людина кидає оком на нього навіть тоді, коли рух транспорту відсутній В водій заводить двигун, керує кермом, стежить за дорогою, за роботою автомобіля Г учень планує свою домашню навчальну роботу, виокремлює головне і другорядне, встановлює раціональні способи заучування заданого тексту.

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

2. Доберіть до кожного виду провідної діяльності відповідний період вікового розвитку, якому ця діяльність властива

<i>Види провідної діяльності</i>	<i>Віковий період</i>
А емоційно-безпосереднє спілкування	1 дошкільнята
Б предметно-маніпулятивна діяльність	2 старший шкільний вік
В сюжетно-рольова гра	3 підлітки
Г навчальна діяльність	4 ранній вік
Д інтимно-особистісне спілкування	5 немовля
Е професійно-навчальна діяльність	6. молодший школяр
	7 вік дорослості
	8 молодість

Відповідь:

А __, Б __, В __, Г __, Д __, Е __.

3. Віднайдіть адекватні приклади кількісних та якісних змін у розвитку

<i>Види змін</i>	<i>Приклади кількісних та якісних змін у розвитку</i>
А Кількісні зміни	1 збільшення ваги тіла 2 поява новоутворень
Б Якісні зміни	3 збільшення словникового запасу 4 оволодіння знаками і мовленням 5 збільшення кількості рухів 6 поява нових механізмів, процесів, структур

Відповідь:

А __, __, __.

Б __, __, __.

4. В лівому стовпчику у алфавітному порядку перераховані основні методи дослідження, а у правому – різні об'єкти вивчення.

Покажіть стрілочками який об'єкт найкращим чином досліджується кожним із перерахованих методів

<i>Основні методи</i>	<i>Об'єкти вивчення</i>
1 анкетування	А індивідуальні особливості свідомості
2 бесіда, інтерв'ю	Б міжособистісні стосунки
3 вивчення продуктів діяльності	В причинно-наслідкові зв'язки
4 контент-аналіз	Г протоколи, звіти, листи, твори
5 спостереження	Д наукові тексти
6 соціометрія	Е факти поведінки людей
7 тест	Ж факти свідомості (погляди, уявлення та ін.)
8 експеримент	З ціннісні орієнтації, особистісні якості

Методи підрахунку балів за завдання на встановлення відповідності формату R

Оцінювання відповідей на завдання формату R можна здійснювати за оцінкою суми правильних логічних пар.

Існує два методи, які застосовують залежно від мети тестування й підходів до інтерпретації результатів. Перший – дихотомічна оцінка або оцінка з ваговим коефіцієнтом. Тестованому в інструкції повідомляють, що він має встановити відповідність між матеріалом двох колонок, причому тільки за умови, що всі логічні пари буде утворено правильно, він отримає один бал (або встановлений за завдання ваговий коефіцієнт).

Другий спосіб – застосування часткового бала. В інструкції вказують, що за кожну правильну логічну пару тестований отримає один бал. Тоді максимальну кількість балів тестований отримає за умови, що він установив правильно всі відповідності, якщо він утворив правильно дві пари – отримає два бали, одну – відповідно один бал. Якщо він не вибрав жодної правильної відповіді, отримує нуль. За такого способу оцінювання підвищується диференційна здатність завдання, тому що тестовані з частковим знанням мають вищу оцінку, ніж тестовані з повним незнанням предмета (теми) [22, с. 83].

ФОРМАТ R 1

(завдання на встановлення правильної послідовності)

Характеристика завдань формату R1

Формат R1 – це різновид формату R, в якому порядок тверджень має значення (подія А передуює події В). Завдання добре структуроване й чітке. Як правило, запитання тестового завдання цього формату вимагає розташувати по порядку набір тверджень, що описують будь-які дії або відсортувати твердження за будь-якою ознакою. Завдання на встановлення правильної послідовності перевіряє сформованість алгоритмічного мислення.

Варіанти завдань формату R1 :

- завдання на встановлення правильної послідовності, порядку (упорядкування елементів послідовності);
- завдання на систематизацію, перестановку;
- завдання на групування.

Структурна схема завдання формату R1

Тестове на встановлення правильної послідовності складається з наступних компонентів:

- інструкція до виконання завдання (встановлення правильної послідовності, порядку; здійснення систематизації, перестановки, групування);
- основа – формулювання завдання (проблеми);
- альтернатива: пронумерований список елементів;
- оцінка правильності виконання (підрахунок правильних пар подій або послідовностей).

Приклад завдання формату R1 на встановлення правильної послідовності

1. Завдання на відтворення ієрархічних зв'язків.

Вибудуйте правильну ієрархію потреб за Маслоу

- А потреби самозбереження
- Б потреби самоактуалізації
- В потреби у любові та шануванні
- Г соціальні потреби
- Д фізіологічні потреби

Відповідь: __, __, __, __, __.

2. Завдання на відтворення вірної послідовності

Прийняття смерті – це неперервний процес, що поділяється на декілька фаз.

Встановіть правильну послідовність, встановивши нумерацію цифрами

- ___ депресія
- ___ прийняття
- ___ торги
- ___ заперечення
- ___ гнів

3. Установіть правильну послідовність.

Історично першими методами дослідження у віковій психології є

- А експеримент та спостереження
- Б спостереження та тестування
- В тестування та експеримент

Відповідь: __, __, __.

4. Установіть правильну послідовність.

Розташуйте поняття в порядку їх розширення

- А мотиваційна сфера
- Б мотив
- В мотивація

Відповідь: __, __, __.

Методи підрахунку балів завдань формату R1 на встановлення правильної послідовності

Самою природою питання для його оцінювання завдань формату R1 вимагається підрахунок послідовностей, які утворені з пар подій, що вибрані учасником тестування.

Тому при оцінюванні відповіді достатньо обмежитися підрахунком правильних пар подій. Таким чином, якщо для послідовності подій, вказаної учасником тестування, утворити всі можливі пари, то кількість пар, що співпали з парами, які утворені для правильної послідовності, може виступати оцінкою відповіді.

Офіційна схема оцінювання формулюється у термінах пар подій з уточненням, що мова йде про послідовні пари.

Градування питань за складністю можна ввести відповідно до мінімальної довжини послідовностей, котрі беруться до розгляду.

На сайті test.svitovsit.ua оцінювання тестових завдань типу встановлення послідовності реалізоване, як встановлення кількості правильних послідовних пар подій з пороговим значенням оцінки відповіді.

II. ТЕСТОВІ ЗАПИТАННЯ ВІДКРИТОГО ТИПУ (завдання на надання відповіді)

ФОРМАТ W (завдання з вільно конструйованою відповіддю)

Характеристика завдань формату W

Формат W – це відкритий формат, який передбачає наявність запитання і відповіді студента у довільній формі без указаних можливих варіантів відповідей. Варіанти відповідей в цьому форматі не використовуються. Відкритий формат є потужним засобом перевірки знань, оскільки студент повинен самостійно, без наведених варіантів відповідей правильно відповісти на запитання завдання. Формат W передбачає обов'язкову участь тьютора (експертів) та критеріїв оцінки відповідей.

Дослідники зазначають низку недоліків тестових завдань відкритого типу:

- оцінювання результатів є трудомістким і потребує багато часу;
- оцінювання таких завдань є найбільш суб'єктивним порівняно з іншими формами завдань;
 - складно розрахувати час, необхідний для виконання завдання;
 - складно передбачити результати тестованих через високий ступінь свободи щодо структури твору (есе), стилю викладу та глибини розкриття теми;
 - каліграфічний почерк, задовільне естетичне оформлення роботи й фальсифікації під час проведення тестування (списування, порушення процедур тощо) підвищують оцінки, а поганий почерк, орфографічні й пунктуаційні помилки їх знижують [22, с. 37].

Варіанти завдань відкритого типу з короткою текстовою відповіддю формату W:

- завдання з пропусками частин речення у запропонованому тексті;
- завдання з підкресленням частин речення;
- завдання з короткою числовою відповіддю або розрахунком за формулою.

Варіанти завдань відкритого типу з розгорнутою текстовою відповіддю формату W:

- завдання з довільною розгорнутою відповіддю;
- завдання на завершення відповіді, її доповнення;
- завдання у формі мікротвору, есе.

Структурна схема завдання формату W

Тестове завдання відкритого типу складається з наступних компонентів:

- інструкція до виконання;
- основа завдання – запитання, твердження, тест, речення;
- альтернатива: виконання студентом завдання згідно з власним баченням, яке має являти собою твердження з невідомою змінною;
- оцінка правильності виконання (критерії оцінки, бали).

Приклади завдань відкритого формату W

1. Підтримайте або спростуйте думку: “Усі обдаровані діти стають згодом талановитими дорослими ”

2. Мимовільна увага пов’язана з інстинктивною поведінкою. Так чи ні?

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, які найкраще підтвердять Ваші міркування.

3. Завдання на заповнення прогалин у тексті.

Завершіть висловлювання.

Про який різновид пам’яті йдеться у наступному висловлюванні відомого режисера?

“...у цій пам’яті оживають раніше пережиті почуття. Здавалось, що вони зовсім забуті, але раптом якийсь натяк, думка, знайомий образ – і знову нас охоплюють переживання... Якщо ви здатні бліднути, червоніти при одній згадці про пережите, якщо ви боїтесь думати про давно пережите нещастя, у вас є пам’ять на почуття, чи _____ пам’ять ...” (К.Станіславський).

4. Доповніть список перелічених видів пам’яті: довільна, образна, рухова, словесно-логічна, довготривала, короточасна, _____, _____, _____.

5. Вставте пропущені слова.

_____ вимагає постановки мети, цілеспрямованості і спеціальної організації

А Мимовільна увага

Б Довільна увага

В Зовнішня увага

Г Внутрішня увага

6. У підлітковому віці змінюється внутрішня позиція у ставленні до школи і учіння. Так чи ні?

Підлітковий вік є сенситивним для розвитку вольових якостей особистості. Так чи ні?

Чим яскравіше, енергійніше протікає підліткова криза, тим продуктивнішим стає процес формування особистості. Так чи ні?

Проілюструйте Ваші думки посиланнями на приклади, психологічні факти або експериментальні дослідження учених.

Сформулюйте висновки.

7. Розрізняють три різновиди вища адаптації: повне зникнення відчуттів в процесі тривалого впливу подразника; притуплення відчуття під впливом чинності сильного подразника; підвищення чуттєвості під впливом чинності слабого подразника.

Наведіть приклади до кожного різновиду адаптації.

8. Спробуйте відповісти, чому у світловій рекламі світло то загорається, то гасне, тобто періодично вимикається?

З якою метою це робиться? Поясніть.

Завдання на інтерпретацію

Завдання на інтерпретацію складається з блоків завдань до текстового чи графічного матеріалу.

Ефективні для вимірювання складних результатів навчання.

Приклади завдання на зіставлення та інтерпретацію

1. Геніальні люди часто бувають самотніми. “Дивно бути всесвітньо відомим і таким самотнім” (А.Ейнштейн).

Чим пояснити такий парадокс?

2. За якими ознаками можна констатувати, що людина перебуває у стані емоційного збудження?

Наведіть приклади власних спостережень.

3. Іноді людина відчуває гострий потяг до небезпеки і починає, на перший погляд, нічим не виправдані дії назустріч небезпеці. Прочитайте пушкінські рядки і спробуйте пояснити природу невмотивованої активності.

Чи можна вважати “позаситуативну” поведінку вольовою і чому?

Есть упоение в бою,
И бездны мрачной на краю,
И в разъяренном океане,
Средь грозных волн и бурной тьмы,
И в аравийском урагане,
И в дуновении Чумы.
Все, все, что гибелью грозит,
Для сердца смертного таит
Неизъяснимы наслажденья —
Бессмертья, может быть, залог!
И счастлив тот, кто средь волненья
Их обретать и ведать мог (О.Пушкін).

4. Прочитайте наведені нижче висловлювання, звернувши особливу увагу на їхній зв'язок один з одним, потім укажіть які твердження, позначені цифрами, можна позначити буквами А, В, С, D, що означають:

А – речення містить центральну ідею, навколо якої групується більшість висловлювань;

В – речення містить основну ідею, що підтверджує центральне твердження;

С – речення містить пояснювальний приклад або уточнення;

D – речення ніяк не пов'язане із центральною ідеєю.

Варіант А

1. Під вихованням розуміється процес систематичного й цілеспрямованого впливу на духовний і фізичний розвиток особистості з метою підготовки її до суспільної, культурної й виробничої діяльності.

2. Самовиховання як засіб підготовки нащадків до життя виникло разом з появою людської спільноти.

3. Суспільний прогрес став можливий лише тому, що кожне нове покоління, що вступає в життя, опанувало виробничим, соціальним і духовним досвідом предків, і, збагачуючи його, уже в більш розвиненому вигляді передавало своїм нащадкам.

4. Теорію еволюції розробив Дарвін.

Варіант Б

1. Головне завдання вчителя – завоювати довіру учнів, створити атмосферу доброзичливості, справедливості.

2. Особливо важливо відзначити, що більшість першокласників приходять у клас як у новий світ, у якому їм відкриється безліч цікавих речей. Завдання вчителя – виправдати ці надії, не згасити потреб у пізнанні.

3. Учитель стає для учнів головною особою, його рекомендації й побажання не підлягають сумніву, навіть ставлення до інших учнів опосередковується відношенням до них учителя.

4. До цього віку дитина вже знає про багато професій, у своїх іграх вона імітує діяльність, що відповідає деяким з них [54, с.161].

Методи підрахунку балів завдань формату W

Для оцінювання завдань з вільно конструйованою відповіддю важливими є якісні характеристики, певні критерії, які використовують експерти для винесення максимально об'єктивного судження. Критерії чітко визначають найважливіші параметри виконання завдань. Критеріями оцінювання якості знань при виконанні завдань відкритої форми відповіді є: повнота, глибина, усвідомленість, конкретність, узагальненість, системність, ступінь суттєвості, ступінь інтеріоризованості.

Завдання з короткою відповіддю відзначаються високим ступенем регулювання відповіді. Оцінювання тестових завдань відкритого типу з **короткою текстовою відповіддю** реалізовується як посимвольне порівняння рядка відповіді з еталонним зразком і присвоєння відповіді наперед заданої оцінки. Завдання з короткою відповіддю спроможні оцінювати різноманітні результати навчання на рівні знань, фактів, правил, термінів, тобто здатність відтворення відповіді по пам'яті.

Завдання відкритої форми з короткою відповіддю на практиці оцінюються у 3 бали з наступними критеріями:

– 1 бал зараховується за роботу на 3-4 речення загального змісту без суттєвої конкретизації;

– у 2 бали оцінюється відповідь, у якій вища ступінь суттєвості, глибини, наведено конкретні факти, зроблено певні узагальнення;

– 3 бали зараховуються за стислу, але глибоку відповідь, коли правильно схарактеризовано психічне явище, наведені приклади, спостерігається високий рівень суттєвості та інтеріоризованості знань.

Окрім того, береться до уваги логічність та послідовність викладу, загальний рівень мовного оформлення (прийнятний/ неприйнятний).

Завдання відкритої форми з **розгорнутою відповіддю** передбачає побудову певного висловлювання. Виконання завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю свідчить про те, як тестовані вміють створювати власні міркування, формулювати думки, ідеї, дотримувати певної структури тексту тощо.

Завдання з розгорнутою відповіддю характеризує високий ступінь свободи у відповідях, вони оцінюють результати навчання найвищого рівня (уміння аналізувати, синтезувати, інтегрувати й застосовувати ідеї, трактувати, формулювати власне ставлення щодо запропонованої теми). Повнота та правильність виконання завдання визначається експертами, які перевіряють завдання за авторськими схемами оцінювання.

Завдання відкритої форми не мають формалізованого ключа. Здебільшого вони оцінюються у 5 балів з наступними критеріями:

– 5 балів зараховується за відповідь, у якій студент легко вживає лексику загальнонаукового та психологічного характеру; демонструє уміння самостійно аналізувати, оцінювати, порівнювати, узагальнювати опанований матеріал; застосовує основні положення теорії для вирішення стандартних та нестандартних завдань, робить правильні висновки; вміє інтерпретувати інформацію з різних джерел, виокремлювати головні ідеї, конкретизувати свою відповідь доречними прикладами, встановлювати міжпредметні зв'язки;

– 4 бали зараховується за відповідь, у якій студент дає ґрунтовні відповіді на поставлені запитання, володіє понятійним апаратом, однак допускає незначні неточності, не грубі фактичні помилки; робить висновки з несуттєвими неточностями;

– 3 бали зараховується за відповідь, у якій необхідні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо. Студент допускає значні неточності, фактичні помилки;

– 2 бали зараховується за відповідь, у якій студент демонструє інертність мислення, схильність до шаблону; спостерігається формальне засвоєння знань, розумова інертність, слабка усвідомлюваність знань. Студент допускає значні неточності, грубі фактичні помилки;

– 1 бал зараховується за відповідь, у якій спостерігається фрагментарність, поверховість міркувань, наявне змішування понять; наявні труднощі у формуванні змістових узагальнень.

Орієнтовний обсяг роботи завдання з довільною розгорнутою відповіддю – 1 сторінка (200-250 слів).

ОРІЄНТОВНА ШКАЛА ДИХОТОМІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ВАГИ ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ ВІДПОВІДНОГО ФОРМАТУ

Форми (формат) завдань	Час виконання одного завдання у хв.	Критерії оцінювання завдань (кількість балів за правильну відповідь)
Завдання з вибором однієї правильної відповіді (завдання з множинним вибором)	1-1,5	1 бал
Завдання на перевірку знання психологічних понять	1	2 бали
Завдання на встановлення хибності або істинності твердження ("Вірно-невірно" або "Так-ні")	1	1 бал
Завдань із завершенням відповіді	1	1 бал
Завдання на відтворення вірної послідовності	2	2 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання з вибором кількох правильних відповідей	2	2 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання на встановлення хибності або істинності одного з кількох наведених понять	2	3 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання на встановлення логічної відповідності	2	2 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання з підбором відповіді	2	3 бали
Завдання на визначення групи правильних відповідей	3	3-4 бали
Завдання на встановлення хронологічної послідовності	3	3 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання на перевірку вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки	5	3 бали або за методом часткового балу з введенням порогу оцінювання
Завдання на класифікацію інформації за визначеним критерієм (завдання у форматі класифікації)	5	3 бали
Завдання відкритої форми з короткою відповіддю	5	3 бали

Завдання на завершення за власним вибором, заповнення пробілу	5	3 бали
Завдання для аналізу психологічного документа або фрагмента першоджерела	10	3 бали
Завдання на перевірку вміння формулювати та аргументувати власну думку (творче есе)	10	5 балів
Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (наприклад, проблемне питання, психологічна задача тощо)	10	5 балів

ПОМИЛКИ ТА ТЕХНІЧНІ ДЕФЕКТИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ І ТЕСТУВАННЯ

I. Помилки змісту тестів

1. Завдання тесту не відповідають цілям тестування.
2. Недостатня кількість завдань, яка не охоплює змісту дисципліни або теми, яку перевіряють тестами.
3. Неякісний тест, граматична невідповідність між умовою та варіантами відповідей. Нечіткість формулювання, що породжує неоднозначність, а, отже, і дезорганізує навчальну роботу студентів.
4. Підбір завдань та використання тестів без урахування їх складності.
5. Завдання у тесті не упорядковані (не представлений блок основної інформації, завдання не згруповано за формою тощо).
6. Відсутність інструкцій або їхня двозначність, що знижує предметну чистоту змісту завдання, створює перешкоди для його розуміння тестованими.
7. Частина варіантів відповіді вичерпує всі можливі варіанти, що вимагає введення пункту “усі відповіді правильні” і “усі відповіді невірні”, “нічого з вищезазначеного”, які трактуються як логічні підказки.
8. Надмірність інформації в тексті завдання, багатослівність відповідей-дистракторів. Надмірність вихідних даних (особливо у підсумкових тестах) об'єктивно заважає студентові сприйняти суть завдання в умовах психологічної напруги, пов'язаної з процесом тестування. Намагання автора тестових завдань вкласти у тест якнайбільше корисної інформації виправдано лише у навчальних завданнях тестової форми для самопідготовки та самоперевірки засвоєння знань студентами. Згодом розгорнуті завдання скорочуються до ключових формулювань і набувають вигляду контролюючих тестів.
Чим коротше відповіді-дистрактори, тим швидше студент, який знає матеріал, зробить правильний вибір.
9. Пропозиції виконання невластивих тестовому завданню дій – пояснити відповідь, якщо це не стосується завдань у формі тестів, коли викладач, використовуючи письмові тести, дає студентам можливість усно обґрунтовувати свої відповіді у формі дискусій під час практичних (семінарських) занять.
10. Виключне застосування небажаної питальної форми основної частини завдання.
11. Використання дистрактора, що “не працює”.
Якщо частота вибору дистрактора дорівнює нулю, тобто дистрактор ніхто з студентів не вибрав жодного разу, то це означає, що його “неправильність” явно впадає в око навіть дуже слабким студентам. Він зайвий. Замінивши такий дистрактор, ми підвищуємо якість тестового завдання.
12. До правильної відповіді включені слова чи фрази з умови, що підвищує ймовірність відгадування студентами правильної відповіді.
13. Правильна відповідь найдовша та найбільш деталізована, тобто спостерігається стилістична неоднорідність варіантів відповідей або нелогічний порядок цих варіантів.
14. Одноманітність побудови завдань (форм); зорієнтованість на неістотне, другорядне.
15. Цифрові показники подані безсистемно (не в єдиному форматі).
16. Умови тестового завдання складні або заплутані.

17. Допущені помилки в ключах.

II. Помилки організації тестування

1. Відсутність процедур кваліфікованої експертної перевірки тестових матеріалів і технологій тестування.

2. Стихійність, відсутність систематичності поточного контролю знань через порушення наступності між тестами поточного й підсумкового контролю; нераціональне використання ефективних методів і форм контролю.

3. Відсутність дидактичної цілеспрямованості під час організації навчального тестування (завдання для тренування, самопідготовки та самоперевірки).

4. Невміння викладача, як автора тестових завдань, передбачити (надалі врахувати) характер типових помилок, прогалин у знаннях студентів, а також порушення раціональної послідовності розумових операцій, які можуть призвести до помилок при відповідях на те чи інше завдання.

5. Неправильно розрахований час проведення тестування, незадовільний контроль з боку інструктора.

6. Помилки при обчисленні балів у завданнях на вибір відповіді.

7. Відсутність подальшого доопрацювання створених тестів викладачами. Недостатність внутрішньої мотивації авторів щодо підвищення валідності, надійності, дискримінативності завдань, а також проведення за результатами тестування подальшої корекції знань студентів.

8. Неврахування психологічної готовності студентів до тестування (поточного, підсумкового), узагальнених та специфічних умов роботи в аудиторії під час проведення контрольних заходів.

9. Неврахування основних чинників, які впливають на результати контролю та оцінки знань: загальна і спеціальна підготовка викладача та особисті його якості (принциповість, почуття відповідальності).

10. Значний суб'єктивізм у формуванні змісту тестів, методик проведення тестового контролю; розбіжність у вимогах різних викладачів щодо оцінки одних і тих самих тестових завдань.

Наслідки помилок:

– некоректна підготовка тестів чи організація тестування стає дуже небезпечним інструментом, який дозволяє тиражувати винятково репродуктивні знання;

– створюється небезпека неякісним тестуванням одержати недостовірні дані;

– виявлення недостатньої уваги до творчої діяльності, вмінь і навичок студентів;

– орієнтація більшості тестів на репродукцію знань призводить до навантаження лише пам'яті, а не мислення, внаслідок чого тестування втрачає свою прогностичну здатність;

– нівелювання інтересу студентів до виконання тестових завдань, зниження авторитету викладача, який пропонує неякісні тестові завдання.

**ПРИКЛАДИ ПОМИЛОК ТА ДЕФЕКТІВ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
(СТИЛІ, ОФОРМЛЕННЯ ТА АНОНІМНІСТЬ АВТОРІВ ЗБЕРЕЖЕНО)**

Нечіткість формулювання, що породжує неоднозначність і дезорганізує навчальну роботу студентів; граматичні й стилістичні дефекти; одноманітність шрифтового оформлення.

1. Якщо спостерігач є екстерналії, то причини поведінки індивіда, якого він спостерігає будуть бачитися йому:

- а) в особистісних особливостях що спостерігається;
- б) індивідуальні особливості, що спостерігається;
- в) індивідуально-психологічних особливо спостерігаємого;
- г) в особливостях що спостерігається як суб'єкта діяльності;
- д) в особливостях що спостерігається як соціального суб'єкта;
- е) у зовнішніх обставин.

Два запропоновані варіанти вичерпують усі можливі варіанти, одноманітність шрифтового оформлення.

2. Спроможність дитини самостійно розв'язувати завдання позначається терміном:

- а) зона найближчого розвитку;
- б) актуальний рівень розвитку.

Частина варіантів відповіді вичерпує всі можливі варіанти, що вимагає введення пункту “обидві відповіді вірні”, “обидві відповіді невірні”, які трактуються як логічні підказки.

3. Відчуття і сприймання належать до рівня:

- а) чуттєвого пізнання;
- б) абстрактного пізнання;
- в) обидві відповіді вірні;
- г) обидві відповіді невірні.

Неправильне розташування альтернатив, запропоновані варіанти вичерпують усі можливі варіанти, граматичні помилки, одноманітність шрифтового оформлення.

8. Одноманітна і монотонна діяльність на уроці може стати причиною розвитку таких несприятливих психічних станів: а) зниження психічної активності, ослаблення уваги, втрата інтересу до діяльності; б) посилення

психічного збудження, відраза до діяльності, дратівливість, озлобленість; в) обидві відповіді вірні; г) обидві відповіді не вірні.

Логічна помилка у основі і ключі (в основі не вказано, що потрібно обрати найбільш повну відповідь, а у ключі правильною подається відповідь “в”, хоча за елементами кожна відповідь є правильною, у тому числі і “г”)

4. До структури учбової діяльності відносяться компоненти:

- а) мотивація, учбові задачі, учбові дії;
- б) мотивація, учбові задачі, учбові дії, контроль;
- в) мотивація, учбові задачі, учбові дії, контроль, оцінка;
- г) усі відповіді вірні;
- д) усі відповіді невірні.

Стилістична неоднорідність варіантів відповідей (правильна відповідь є найдовшою).

5. Несвідоме представляє собою:

- а) форму відображення, при якій певні компоненти психічної діяльності людини не усвідомлюються;
- б) найвищу форму відображення;
- в) переживання людини;
- г) всі відповіді невірні.

Варіанти відповідей граматично не узгоджені з основою завдання.

6. В якому з рядків перераховано види уваги за участю волі?

- а) наочно-дійовий, наочно-образний, абстрактний;
- б) рухова, емоційна, образна, словесно-логічна;
- в) мимовільна, довільна, післядовільна;
- г) екстероцептивні, інтероцептивні, пропріоцептивні.

7. Провідна діяльність – це:

- а) діяльність, якою людина займається постійно;
- б) діяльність, яка є найскладнішою і найактуальнішою для людини;
- в) яка сприяє виникненню новоутворень;
- г) усі відповіді вірні;
- д) усі відповіді невірні.

8. Виберіть правильну відповідь.

Які з перерахованих характеристик мислення не властиві молодшому шкільному віку?

А егоцентричне мислення

Б неможливість утримувати свою розумову активність на об'єктах, не пов'язаних з конкретними життєвими ситуаціями, з емпіричним досвідом

В мислення стає центром свідомої діяльності дитини

Г підвищується питома вага та взаємозв'язок мисленнєвих і мовних компонентів

ВИСНОВКИ

Застосування тестової перевірки знань студентів підвищує ефективність педагогічного контролю з будь-якої дисципліни, дозволяє більш об'єктивно й надійно оцінювати рівень засвоєння знань, набуття умінь і навичок, сприяє підвищенню мотивації навчання, формує адекватне самооцінювання студентами результатів власної діяльності.

Розробка системи тестування – це складний процес, який вимагає високого рівня професійної підготовки в галузі теорії тестових завдань (Item Response Theory) та спільної роботи багатьох авторів-розробників, запровадження надійного програмного забезпечення, використання різноманітних науково обґрунтованих та ефективних технологій контролюючої (моніторингової) діяльності, врахування психологічно-педагогічних аспектів процесу модернізації університетського навчання.

Мистецтво конструювання тестових завдань вимагає, крім знання основних принципів тестології досконалого знання свого навчального предмета самим викладачем. Відповідальність за семантичну коректність (коректність питань, варіантів відповідей, логічну пов'язаність питань модуля) покладається на провідного викладача (лектора).

Реалізацію дидактичного потенціалу тестових методик у вивченні психолого-педагогічних дисциплін можливо забезпечити за умов:

- уніфікації змісту дисциплін гуманітарного циклу вищої школи, систематизації основних категорій наук, відповідно до Галузевих стандартів вищої освіти психолого-педагогічної підготовки фахівців педагогічного профілю;

- поєднання методично вивірених традиційних підходів та сучасних технологій оцінювання рівня засвоєння знань, набуття умінь і навичок, тому що навіть великого обсягу якісних тестових завдань недостатньо для повноцінного засвоєння та перевірки знань з курсу;

- удосконалення професійної готовності викладача до методичної діяльності використання тестових технологій як засобу контролю фахової підготовки майбутніх спеціалістів;

- забезпечення викладачів методичною літературою (дефіцит якої впливає на якість розроблених тестів та організацію тестування), яка б складала комплекс відповідних теоретичних і практичних знань щодо тестології;

- перетворення тестування на робочий повсякденний інструмент високої роздільної здатності завдяки конструюванню якісних (вілідних, надійних) тестів, адекватних сучасним цілям модернізації навчання й освіти;

- забезпечення кваліфікованої експертної перевірки тестових матеріалів й процедур тестування;

- урізноманітнення форм (типів) тестових завдань та їх складності;

- формування психологічної готовності (мотиваційного, когнітивного, операційного, особистісного компонентів) до випробування учасників тестування;

- розв'язання актуальних проблем методичної підготовки майбутніх учителів до використання тестів у професійній діяльності.

КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК

АЛЬТЕРНАТИВИ – варіанти відповідей на запропоноване запитання чи твердження, з яких одна правильна (у завданнях з однією правильною відповіддю), а решта — правдоподібні, але неправильні (дистрактори).

АЛЬТЕРНАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ – тип оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів методом, що є альтернативним до традиційного.

АНАЛІЗ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ – метод, що дає можливість визначити якість тестових завдань та їх внесок у мету педагогічного оцінювання, якої має досягнути тест. При аналізі спираються на статистичні показники результатів виконання тестових завдань, зокрема на їх складність і дискримінаційну здатність.

АПРОБАЦІЯ ТЕСТУ – пробне педагогічне тестування на певній вибірці учнів/студентів, яке проводять перед контрольним (сертифікаційним) тестуванням для усунення неточностей у завданнях, оцінки складності тесту та його окремих частин.

БАНК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ – певний перелік тестових завдань з багаторівневою ієрархічною структурою (рівень навчальної теми дисципліни; рівень навчального модулю дисципліни; рівень дисципліни).

ВАЛІДНІСТЬ методу – це комплексна характеристика, яка визначається як параметрами засобів і процедури вимірювання, так і властивостями ознаки, яка досліджується. Термін “валідність результатів” означає придатність їх для тієї мети, ради якої проводилося тестування.

ДИСКРИМІНАТИВНІСТЬ – розрізнявальна (розподільна) здатність тестових завдань, яка дозволяє достовірно розрізнити осіб тестування з різним рівнем знань.

ДИСТРАКТОРИ (англ. *distractors*) – у тестових завданнях, неточні, неповні, неправильні, але найбільш правдоподібні варіанти відповідей завдань з вибором однієї або кількох правильних відповідей.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕСТІВ – порівняльний критерій, який дозволяє порівняти тести. Ефективним можна назвати тест, який краще, ніж інші тести, вимірює знання студентів потрібного рівня підготовки, з меншою кількістю завдань, якісніше, швидше, дешевше, і все це – за можливістю одночасно.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ – складова частина тесту, що відповідає вимогам до завдань у тестовій формі та пройшла обов’язкову перевірку статистичних властивостей.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ – завдання тесту з вибором відповіді з декількох запропонованих варіантів.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ – завдання тесту, в якому студент повинен самостійно формулювати свою відповідь.

ЗАВДАННЯ З ОДНІЄЮ ПРАВИЛЬНОЮ ВІДПОВІДДЮ – тестове завдання, яке має кілька варіантів відповідей, із яких студент має вибирати одну правильну. Складається з основи та кількох альтернатив (варіантів відповідей).

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ НА ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ – тестове завдання на вибір відповіді, що складається з основи та низки альтернатив – варіантів відповідей – розміщених у дві колонки. Одна колонка (ліворуч) це перелік вихідних умов (слів, словосполучень, речень, дат, формул, термінів, тощо), до яких тестований має відшукати відповідну відповідь у другій колонці (праворуч), яку називають списком відповідей. Тестований має порівняти матеріал лівої і правої колонок і утворити правильні логічні пари.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ НА ВСТАНОВЛЕННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ – тестове завдання, у якому тестований має встановити правильну послідовність елементів, дій, подій, операцій тощо.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ НА НАДАННЯ ВІДПОВІДІ – тестові завдання без указаних можливих варіантів відповідей. Вимагають від тестованого самостійно сформулювати правильну відповідь на поставлене запитання та відповідною її оформити (записати одним словом, цифрою, буквою, словосполученням або підготувати розгорнуту відповідь на кілька сторінок).

ЗАВДАННЯ З КОРОТКОЮ ВІЛЬНОЮ ВІДПОВІДДЮ – це тестові завдання, на які тестований повинен написати відповідь словом, словосполученням або числом. Є окремим випадком завдань відкритих.

ЗАВДАННЯ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ – тестові завдання, на які тестований повинен записати відповідь у вигляді одного або декількох речень чи формул. Є окремим випадком завдань відкритих.

ЗАВДАННЯ ПЕРЕСТАНОВКИ – тестові завдання, в яких потрібно переставити елементи списку в потрібній послідовності. Наприклад, розставити події у хронологічному порядку.

ЗАВДАННЯ ОБ'ЄКТИВНЕ – завдання, яке можна оцінити без того, щоб експерт висловлював власне судження щодо якості відповіді. До таких завдань належить: завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності.

КЛЮЧ ДО ТЕСТУ – сукупність ключів до всіх завдань тесту.

КРИТЕРІЙ – показник, з яким порівнюють результати тестування для визначення валідності тесту; набір кількісних і якісних характеристик, які використовують для винесення судження щодо якості виконання завдання.

МАКСИМАЛЬНИЙ БАЛ – це бал, який отримує студент, давши стовідсотково вірні відповіді на всі запропоновані питання. Максимальний бал рівний сумі балів (ваги, коефіцієнтів складності) всіх питань, заданих в ході тесту.

МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ – метод, відповідно до якого учню/студенту пропонують тестові завдання й оцінюють результати тестування.

МОНІТОРИНГ – використання засобів і методів контролю засвоєння учбового матеріалу.

НАДІЙНІСТЬ ТЕСТУ – це показник, який характеризує точність і стійкість результатів вимірювання за допомогою тесту при його багатократному застосуванні.

ОБСЯГ ТЕСТУ – кількість завдань, із яких складається тест.

ОСНОВА ЗАВДАННЯ – одна зі складових завдань з вибором однієї або кількох правильних відповідей, що ставить запитання, формулює проблему чи описує ситуацію, до якої запропоновано кілька альтернатив. Основою може бути запитання або незакінчене твердження.

ОЦІНЮВАННЯ – формалізований або експертний процес визначення рівня навчальних досягнень студентів, який завершається виставленням балів. Результати оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів виражаються в оцінці, яку ставлять відповідно до розроблених критеріїв.

ПЕРЕДТЕСТ – тест, результати якого опрацьовують, інтерпретують, а завдання коригують для укладання остаточного варіанта тесту.

ПОМИЛКА – результат хибних висновків і суджень, типове відхилення від норм і правил. Помилка відображає певну стадію засвоєння матеріалу.

ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТУВАННЯ – алгоритм виконання послідовних дій під час тестування. Процедура проведення описується в детальних інструкціях. У них повно і послідовно описується процедура тестування, її тривалість, санітарні умови, характеристики приміщень, права та обов'язки учасників тестування тощо.

ПРОЕКТ ТЕСТУ – вихідний тестовий матеріал, який у подальшому буде трансформовано у систему тестових завдань.

ПРОХІДНИЙ БАЛ – це мінімальна частка від максимального бала, яку необхідно набрати для успішної здачі тесту. Для зручності оцінки прохідний бал тесту визначається у відсотках.

СКЛАДНІСТЬ ЗАВДАННЯ – здатність завдання оцінити належний рівень знань і навичок при допустимому рівні (частці) помилок.

СПЕЦИФІКАЦІЯ ЗАВДАННЯ – спеціалізований вид документа, який використовують для складання певної групи тестових завдань. Це формальні системоутворювальні вказівки від організатора педагогічного тесту для авторів завдань. Може включати таку інформацію, як необхідні форми завдань, види інструкцій, типи поставлених задач і проблем, обмеження для основи, характеристики варіантів відповідей, особливості правильної відповіді й дистракторів. Формулює правила створення завдань. Мета тестування визначає якість інформації, описану в специфікації завдання.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ – уніфіковані процедури планування, оцінювання й виставлення балів.

СУБТЕСТ – група завдань у тесті з чітко вираженими спільними характеристиками і функцією. Зазвичай за кожен субтест ставлять окрему оцінку, що вказує експерту на профіль виконання. Педагогічний тест може складатися з кількох субтестів.

ТЕСТ – сукупність запитань, які переважно вимагають однозначної відповіді, укладений за певними правилами та процедурами, передбачає попередню експериментальну перевірку й відповідає таким характеристикам ефективності, як валідність і надійність. Тест у вузькому значенні – розташований за певними вимогами комплекс завдань, які пройшли попередню апробацію, дають можливість виявити в тестованих ступінь компетенції, результати якої оцінюються відповідно до попередньо визначених критеріїв.

ТЕСТ ПЕДАГОГІЧНИЙ – система взаємопов'язаних предметним змістом завдань специфічної форми, що дозволяють оцінювати структуру і вимірювати рівень знань.

ТЕСТИ ДОСЯГНЕНЬ КРИТЕРІАЛЬНО-ЗОРІЄНТОВАНІ – тип тестів, що призначені для визначення рівня індивідуальних досягнень відносно певного критерію на підставі логіко-функціонального аналізу змісту завдань. В якості критерію (еталону) звичайно розглядаються конкретні знання, уміння навички, що необхідні для успішного виконання конкретного завдання.

ТЕСТИ ДОСЯГНЕНЬ НОРМАТИВНО-ЗОРІЄНТОВАНІ – нормована методика, що дозволяє оцінити відносну якість досягнень студента порівняно з іншими.

ТЕСТИ ПРОЦЕСУАЛЬНІ – студентам надається можливість продемонструвати когнітивні здібності, що оцінюються на практиці у природній ситуації.

ПЕРВИННИЙ БАЛ (він же СИРИЙ БАЛ) – перший результат тестування, що отримується в результаті виконання тесту. Він свідчить про те, скільки завдань тестований розв'язав правильно.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОНАННЯ ТЕСТІВ – це комплекс мотивів, знань, умінь і навичок, особистісних якостей, які забезпечують успішне здійснення тестування.

ТЕСТОВИЙ БАЛ (він же СТАНДАРТИЗОВАНИЙ БАЛ) – визначається в процесі обробки первинних, або сирих, балів. Тестовий бал враховує не тільки кількість правильно вирішених завдань, але і всю сукупність характеристик тесту і тестових завдань.

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ – складова частина тесту, що відповідає вимогам до завдань у тестовій формі та пройшла обов'язкову перевірку статистичних властивостей.

ТЕСТОЛОГІЯ – наука про створення і використання тестів. У галузі педагогічних вимірювань тестологія – це теоретико-методологічне й методичне обґрунтування процесів розробки й застосування педагогічних тестів.

ТЕСТУВАННЯ ПЛІТНЕ – порівняно широкомасштабне “пробне” проведення оцінювання для виявлення будь-яких недоліків до того, як систему оцінювання вважають завершеною й почнуть її запровадження.

СТАНДАРТИЗОВАНИЙ ТЕСТ – це тест, який пройшов апробацію на досить великій кількості учасників тестування і має стабільні показники якості, а також специфікацію – паспорт з нормами, умовами та інструкціями для його багаторазового використання в різних умовах.

ФОРМА ЗАВДАННЯ – різновид тестових завдань певної формальної структури, спосіб організації, упорядкування та існування змісту тесту. Завдання, які використовують у тестах на перевірку успішності, мають такі форми: завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності, відкриті завдання з короткою відповіддю, відкриті завдання з розгорнутою відповіддю.

ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Аванесов В. С.* Композиция тестовых заданий: Учебная книга для преподавателей вузов, учителей школ, аспирантов и студентов педвузов. – М.: Адепт, 1998. – 217 с.
2. *Аванесов В.С.* Методические указания по основам научной организации педагогического контроля в вузе (для преподавателей высших учебных заведений). – М., 1988. – 193с.
3. *Аванесов В. С.* Научные основы тестового контроля знаний. – М.: Исследовательский центр, 1994. –135 с.
4. *Аванесов В.С.* Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе / В.С. Аванесов. – М.: МИСиС, 1989. – 168 с.
5. *Аванесов В. С.* Формы тестовых заданий: Учеб. пособие. – М.: МИСиС, 1991. – 359 с.
6. Автоматизированный тестовый контроль знаний [Электронный ресурс] / В.І. Волинець. – Вінницький державний технічний університет, Вінниця. – режим доступу: <http://www.vstu.vinnica.ua:8103/ies2000/doclad/c/221.htm>.
7. *Ананченко І.В.* Розробка систем тестування та контролю знань учнів <http://aiv.spb.ru/page.php?id=712&oid=581>
8. *Анастази А., Урбина С.* Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 688 с.
9. *Ащепкова Л. Я.* Обработка результатов тестирования http://kpmiit.wl.dvgu.ru/library/aschepkova_testing_17102001/index.phtml
10. *Безпалько В. П.* Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика III тысячелетия). – М.: Воронеж: Изд. Московского психолого-социального института, 2002. – 352 с.
11. *Булах І.Є., Мруга М.Р.* Створюємо якісний тест: Навч. посібник. – К.: Майстер-клас, 2006. – 160 с.
12. *Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М.* Словарь-справочник по психодиагностике. – СПб.: Питер, 1999. – 528 с.
13. *Бурлачук Л. Ф.* Психодиагностика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2006. – 351 с.
14. *Гогунський В.Д., Яковенко О.Є., Хмельницький В.В.* Основні напрямки розвитку систем комп'ютерного тестування//Тр. 6-ой МНПК «Современные информационные и электронные технологии». – Одеса, 2005. – С. 136–142.
15. *Гулюкина Н. А.* Педагогический тест: этапы и особенности конструирования и использования / Н. А. Гулюкина, С. В. Клишина. – Новосибирск : Изд-во НГТУ, 2006. – 151 с.
16. *Гуцало Е.У.* Система тестових завдань та творчих задач з психології. Модульний контроль знань студентів педагогічного університету. Навч.- мет.посібник. – Кіровоград: РВВ КДПУ, 2005. – 176 с.
17. *Долинер Л.И.* Компьютерные тесты успеваемости как средство оптимизации учебного процесса // Вестник Московского университета. – 2004. – № 1.
18. *Дуплик С. В.* Модели педагогического тестирования. – <http://www.dupliksv.hut.ru/pauk/papers/testmo-del.html>
19. *Єріна А. М., Захожай В. Б., Манцуров І. Г.* та ін. Статистика: структурно-логічні схеми та задачі: Навч. посібник. — К., КНЕУ, 2007. –304 с.
20. *Жерар Франсуа-Марі, Ксав'є Роеж'єр.* Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Пер. з франц. М. Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 352 с.

21. Інформаційний бюлетень Інституту інформаційних технологій і засобів навчання АПН України. – 2007, – № 2. <http://www.ime.edu-ua.net/bul.html>
22. Короткий тестологічний словник-довідник/ Упорядник Л.Т.Коваленко. К.: Грамота, 2008. – 160 с. (Серія «Словник»).
23. Клайн Пол. Справочное руководство по конструированию тестов. Перевод Е. П. Савченко. – М.: «ПАН ЛТД», 1994. – 283 с.
24. Леонський В.Д., Лавінський М.С., Паращенко Л.І. Організація тестування у середньоосвітньому навчальному закладі / Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів ім. Б. Грінченка. – К.: 2001.
25. Лукіна Т.О. Якість українських підручників для середніх загальноосвітніх шкіл: проблеми оцінювання і результати моніторингу. – К.: ВЦ «Академія», 2004.
26. Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования). – М., 2000. – 352 с.
27. Майоров А.Н. Теория і практика створення тестів для системи освіти. – Львів, 2001. – 296 с.
28. Майоров А.Н. Мониторинг как практическая система // <http://www.mto.ru/children/monitoring/system.html>.
29. Максимова В.Н. Концепция системной диагностики качества общего среднего образования // Педагогическая диагностика. – 2004. – №2. – С. 9–19.
30. Малихін А. Тести у навчальному процесі сучасної школи// Рідна школа. – 2001. – №8.
31. Машибиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. – М.: Педагогика, 1988. – 192 с.
32. Михайличев Е.А. К понятийному аппарату педагогической диагностики // Педагогическая диагностика. – 2004. – №2.
33. Михайлов К.М. Моделювання системи рейтингової оцінки знань. – Вісник ХГТУ. – 2000. – №1(7). – С. 343–346.
34. Михайлов К.М., Каленбет Д.В. Деякі підходи до системи тестування. – Вісник ХГТУ. – 2002. -№ 41. – С. 503–507.
35. Методичні рекомендації з організації тестового контролю освітньо-професійної підготовки вчителя. – Тернопіль: видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 100 с.
36. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О.І. Локшиної. – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.
37. Мышко С.А. Тестирование как психолого-педагогическое средство оценивания академических способностей в системе образования США. – М.: НИИВШ, 1980. – 52 с.
38. Олійник М.М. Тест як інструмент кількісної діагностики рівня знань в сучасних технологіях навчання / М.М. Олійник, Ю.А. Романенко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 84 с.
39. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 391 с.
40. Основи педагогічного оцінювання: Ч. I. Теорія: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. – К.: Майстер-клас, 2005. – 96 с.
41. Основи педагогічного оцінювання: Ч. II. Практика: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / За заг. ред. Ірини Булах. – К.: Майстер-клас, 2005. – 56 с.
42. Панченко А. А. Разработка тестов. Статистическая обработка тестов. – <http://www.dvgups.ru/MetDoc/test/Test2.htm>

43. *Паращенко Л. І.* Тестові технології у навчальному закладі: Методичний посібник / Л. І. Паращенко, В. Д. Леонський, Г. І. Леонська; Наук. ред. О. І. Ляшенко. – К.: ТОВ “Майстерня книги”, 2006. – 218 с.
44. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідність / Я.Я. Болубаш, І.Є. Булах, М.Р. Мруга, І.В. Філончук. – К.: Майстер-клас, 2007. – 272 с.
45. Педагогическая диагностика. Под ред. К. Ингекампа. Пер. с нем. – М.; Педагогика, 1991. – 240 с.
46. *Переверзев В. Ю.* Справочное руководство по разработке критериально-ориентированного педагогического теста (электронное издание). – М.: Е-Медиа, 2004.
47. Положення про організацію роботи пункту тестування учасників зовнішнього незалежного оцінювання (затверджене наказом Українського центру оцінювання якості освіти від 11 лютого 2008 року № 74).
48. *Порсева Х. О.* Критеріально-орієнтоване тестування у сучасній системі освіти // Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог Європейської асоціації якості освіти: Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За ред. Г.В. Терещука. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2007. – С. 63–136.
49. Психологическая диагностика/Под. ред. К. М. Гуревича, Е. М. Борисовой. – М: Изд-во УРАО, 2000. – 304 с.
50. *Рашкевич Ю., Пелешко Д., Пасека М., Стецюк А.* Моделювання навчальних систем. – Технічні вісті №1(14), 2(15), 2002. – С.55–62.
51. *Розенберг Н. М.* Проблемы измерений в дидактике / Под ред. Д. А. Сметанина. – К.: Вища школа, 1979. – 175 с.
52. *Слепкань З. І.* Методика навчання математики: Підручник. /Зінаїда Іванівна Слепкань. – 2-е вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2006. – 582 с.: іл.
53. *Соколова Н. А., Антофій Н. М.* Наукові праці. – Серія “Комп’ютерні технології”. – Випуск 22, том 35., 2004.
54. *Сорокоумова Е. А.* Педагогическая психология: Краткий курс. – СПб.: Питер, 2009. – 176 с.
55. Терміни ЄДЕ – єдиного державного екзамену. – <http://www.repetitors-moscow.ru/ege/termin>
56. *Тихомиров В., Рубін Ю., Самойлов В., Шевченко К.* Інформаційні технології для майбутніх економістів//Вище утворення в Росії. №1, 1999. – С. 113–116.
57. Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог Європейської асоціації якості освіти: Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За ред. Г.В. Терещука. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2007. – 162 с.
58. *Фігурська Л.В.* До проблеми забезпечення ефективності тестових технологій як засобу контролю професійної підготовки майбутніх спеціалістів // Професійні компетенції та компетентності вчителя: Матеріали регіонального науково-практичного семінару. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.В. Гнатюка, 2006. – С.40–44.
59. *Фігурська Л.В.* Технологія конструювання педагогічних тестів: науково-методологічні основи// Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог Європейської асоціації якості освіти: Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За ред. Г.В. Терещука. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2007. – С. 127–132.
60. *Холод Е. Г., Савчук Л. Н., Ризун Н. О., Ярмоленко Л. И.* Инновационные технологии контроля знания студентов в высших учебных заведениях. – Вестник ХГТУ №1 (7), 2000.

61. Чельшкова М.Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов. Учебное пособие. – М.: Логос, 2002. – 432 с.
62. Цибульова Л. В. Довідник класного керівника. 7-8 класи / Д. В. Цибульова, В. В. Билдіна, Л.І. Єфремова –Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 176 с. – (Педагогіка. Управління) – С.64–19.
63. Чельшкова М. Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов: Учебное пособие. – М.: Логос, 2002. – 432 с.
64. Швець Є. Я., Шмалій С. Л. Методологічні і психологічні результати по використанню комп'ютерних технологій навчання і контролю знань. – Вестник ХГТУ №1 (14), 2002.
65. Шпильовий В.Д., Жила В.Г. Створення тестів та проведення тестового контролю якості підготовки. – Луганськ, Вид-во Східноукраїнського держ. Університету, 1997. – 78 с.
66. Якісна освіта: молодь, виклики, тенденції та пріоритети. Міжнародна конференція з освіти. – Женева, вересень 2004 р., 47 сесія ЮНЕСКО. <http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/Engnsh>
67. Яковенко О.Є., Гогунський В.Д., Тонконогий В.М. Наукові основи контролю знань при реалізації кредитно-модульної системи навчання/736, наук. пр. Високі технології в машинобудуванні. – Харків: ХНТУ «ХШ», 2005. – Вип.2(11). – С.447–450.

Ресурси

Інформацію про особливості створення національних стандартів освіти та впровадження тестування і моніторингових досліджень поглиблюють матеріали, розміщені на веб-сторінках:

- Вісник. Тестування і моніторинг в освіті, http://www.osvita.org.ua/xfiles/ukrtest/visnyk_01_2.pdf
68. <http://www.Internet-scool.ru/Enc.ashx?Item=4613>
 69. <http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/Engnsh>
 70. www.mon.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
 71. edu.nstu.ru/files/test.doc
 72. <http://www.nbme.org/PDF/4mnl.pdf>
 73. www.nbu.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім. В. І. Вернадського.
 74. www.testportal.com.ua – веб-сторінка Українського центру оцінювання якості освіти.
 75. <http://www.sunrav.ru/srtop/index.php>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ТЕСТОЛОГІЇ	3
ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ ТЕСТІВ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	6
ТЕХНОЛОГІЇ (ЕТАПИ ТА ПРАВИЛА) СТВОРЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	10
ТИПИ ТЕСТІВ	23
КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЇХ ХАРАКТЕРНИХ ОЗНАК.....	23
КОМПОЗИЦІЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ РІЗНИХ ТИПІВ: ХАРАКТЕРИСТИКИ, ФОРМАТ (ФОРМА), СТРУКТУРА, ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	30
ПОМИЛКИ ТА ТЕХНІЧНІ ДЕФЕКТИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ Й ТЕСТУВАННЯ.....	50
ВИСНОВКИ	55
КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК.....	56
ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	61

ДЛЯ НОТАТОК

ЕМІЛІЯ ГУЦАЛО

**ПЕДАГОГІЧНЕ ТЕСТУВАННЯ
В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ І ОЦІНКИ
ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ**

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК

Спецвипуск

СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ.
ВИГОТІВНИКІВ І РОСПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК №1537 від 22.10.2003 р.

Підп. до друку 15.12.2010 р. Формат 60×90/16. Папір офсет.
Друк різнограф. Ум. др. арк. 3,4. Тираж 100. Зам. № 6224.

РЕДАКЦІЙНО–ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кіровоград, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 24–59–84.
Факс.: (0522) 24–85–44.
Е–Mail: mails@kspu.kr.ua